

ПРИКАЗКА ЗА ОБУЩАРЯ МАРУФ

Превод от немски: Цветана Узунова-Калудиева, 1984

chitanka.info

Живял някога в Кайро, добре охранявания град, един обущар, който кърпел стари обуца; името му било Маруф. Той имал и жена, която се казвала Фатима, а по прякор ѝ викали Плашилото; хората ѝ били лепнали този прякор само защото тя била нечестива злодейка, нямала си срама и много обичала да се кара, държала мъжа си под чехъл и го ругаела и проклинала всеки ден по хиляда пъти. Той обаче се страхувал от лошавината ѝ и се боял от злобата ѝ, защото бил мек човек, който държал на доброто си име. Ала бил беден и нямал нито пари, нито имоти. Спечелел ли добре от работата си, той трябвало да харчи всичко за жена си, не му ли провървяло през деня обаче, тя още същата нощ изливала яростта си върху него, та му вземала здравето и правела нощта му по-черна и от нейните собствени деяния: да, тя била такава, каквато поетът е възпял в своята песен:

*И тая нощ прекарах до моята жена.
Отново си пострадах от нейната злина.
Да бях ѝ дал отрова през сватбената нощ,
животът ми не щеше да бъде толкоз лош!*

Към всичко, което този човек трябвало да изтърпи от своята жена, ще прибавим и следното. Веднъж тя му рекла:

— Маруф, искам да ми донесеш тази вечер сладки палачинки с пчелен мед!

Той ѝ отвърнал:

— Нека даде аллах всевишният да спечеля парите и ще ти донеса довечера палачинки. Аллах ми е свидетел, сега нямам пари, ала всевишният сигурно ще ми помогне да ги спечеля.

Ата тя извикала:

— Не ме интересуват твоите приказки! Ще ти помогне ли той, или няма да ти помогне — да не ми се връщаш у дома без сладки палачинки с пчелен мед! Върнеш ли се без тях, ще ти направя нощта черна, колкото е бил черен късметът ти, когато ме взе за жена и ми падна в ръцете!

Той само отговорил:

— Аллах е великодушен! — и си излязъл, нещастникът, чиято мъка се изписала по лицето му; после той прочел утринната си

молитва и отворил дюкяна си.

Рекъл си:

„Моля ти се, о, господарю наш, помогни ми да спечеля пари за тия палачинки и ме спаси тази нощ от лошавината на злата ми жена!“

Той седял чак до обяд в дюкяна си, ала никой не му донесъл никаква работа, затова страхът от жена му още повече се увеличил. Тогава той станал, затворил дюкяна и не знаел какво да направи, за да намери палачинки, след като нямал пари дори да купи хляб. Когато минавал край дюкяна на майстора-сладкар, той се спрял объркан и очите му се напълнили със сълзи. Сладкарят го видял и му рекъл:

— Какво ти е, майстор Маруф, та плачеш? Кажи, какво ти се е случило?

Тогава Маруф му разказал всичко и рекъл:

— Трябва да знаеш, че моята жена е много зла и без сърце, иска ми се да ѝ занеса сладки палачинки, ала аз седях чак до обяд в дюкяна си и не можах да спечеля дори пари за хляб, та сега ме е страх от нея.

Сладкарят се усмихнал и рекъл:

— Не се тревожи! Колко кила искаш да купиш?

— Две кила и половина — отвърнал Маруф и сладкарят му претеглил две кила и половина и рекъл:

— Топено масло имам, но нямам пчелен мед, за сметка на това пък имам петмез, който е много по-хубав от пчелния мед. Какво от това, ако ти ги приготвя с петмез?

Обущарят се съгласил, тъй като търговецът бил готов да го почака за парите, и затова рекъл:

— Дай ми ги тогава с петмез!

Приготвил сладкарят палачинките с топено масло и ги запял с петмез, та можели да се поднесат и на царска трапеза. После той попитал Маруф:

— Хляб и сирене трябва ли ти?

— Трябват ми — отвърнал Маруф.

Сладкарят му дал и за четири пари хляб, за една пара сирене, а палачинките били за десет пари. После му рекъл:

— Да знаеш, Маруф, че ми дължиш петнадесет пари. Върви при жена си и се забавлявай добре; взemi и тази пара да идеш на баня! Можеш да ми платиш след един, след два, че и след три дена, когато аллах ти помогне да спечелиш. Успокой и жена си, аз ще те изчакам,

докато спечелиш повече пари, отколкото ти трябва за ежедневните нужди!

Взел Маруф палачинките и хляба, и сиренето и се обърнал да си върви, като благословил сладкаря. Тръгнал си с успокоено сърце и току си говорел:

— Хвала на тебе, господарю наш! Колко си великодушен!

Щом влязъл при жена си, тя извикала насреща му:

— Донесе ли ми сладки палачинки?

— Донесох — отвърнал той и оставил палачинките пред нея.

А тя, щом ги погледнала, веднага разбрала, че са приготвени с петмез, и се разкрещяла:

— Не ти ли казах да ми донесеш палачинки с пчелен мед? Искал си да ми правиш напук, затова си поръчал да ти ги направят с петмез, така ли?!

Той се извинил, като рекъл:

— Купих ги на вересия.

Тя обаче се разкрещяла:

— Това са глупави приказки, аз искам палачинки с пчелен мед!

— И тя захвърлила яростно палачинките в лицето му и изкрещяла: — Тръгвай, негоднико, и ми донеси други палачинки!

При тези думи тя го цапардосала по бузата и му избила един зъб, така че кръвта потекла по гърдите му. Разярен, той я тупнал леко по главата, тогава тя го сграбила за брадата и се разкрещяла с все сили:

— О, мюсюлмани!

Дотичали съседите и откопчили ръцете ѝ от брадата му; започнали да я корят и да ѝ се карат и рекли:

— Всеки от нас би бил щастлив, ако му се падне да се наяде със сладки палачинки с петмез! Как можеш да бъдеш толкова безсърдечна с този беден човек? Засрами се най-последно!

И те ѝ говорили така с добро, докато между двамата се възцарил мир. Щом хората се разотишли обаче, тя се заклела, че няма да хапне от палачинките, а Маруф, измъчван от голям глад, си рекъл:

„Щом тя се закле, че няма да яде, да си хапна аз поне“.

И той седнал да се нахрани, а тя, като го видяла, че яде, извикала:

— В името на аллаха, дано, каквото хапнеш, се превърне в отрова, та да ти разяде гърлото! — дано клетвата не застигне никого!

Тогава той ѝ рекъл:

— Няма да бъде така, както ти казваш — и продължил да се храни доволен и добавил: — Ти нали се закле, че няма да ядеш; аллах обаче е великодушен. Ако е такава волята на аллаха, утре вечер ще ти донеса палачинки с пчелен мед, които ти сама ще си изядеш.

Помъчил се той да я успокои, а тя все продължавала да го кълне; не престанала чак до сутринта да го обижда и да го ругае. И когато се развиделило, тя запретила ръкави до лакти и отново се нахвърлила да го убие. Той обаче извикал:

— Дай ми време, нали ти казах, че ще ти донеса други!

И като рекъл това, той забързал към джамията, помолил се на аллаха и се отправил към своя дюкян, отворил го и седнал. И едва-що седнал, ето че дошли двама пратеници на кадията и му рекли:

— Ставай, защото те вика кадията! Жена ти се е оплакала пред него; тя изглежда така и така.

По описанието той разбрал, че е била жена му, и рекъл:

— Нека аллах всевишният я накаже! — Станал и тръгнал подир двамата пратеници, които го отвели пред кадията.

Там той видял жена си с превързана ръка и изцапан с кръв яшмак, стои и плаче и си бърше сълзите. Кадията се нахвърлил върху него:

— Човече божи, нямаш ли страх от аллах всевишния? Как можеш да биеш жена си, да ѝ счупиш ръката и да ѝ избиеш зъбите, как можа да направиш всичко това?

Маруф отвърнал:

— Щом съм я бил и съм ѝ избил зъбите, осъди ме, както ти сметнеш за добре! Работата обаче стоеше така и така и съседите вече ни помириха. — И той разказал на кадията всичко от начало до край.

А кадията бил добър човек, затова извадил четвърт динар от джоба си и рекъл на Маруф:

— Човече, вземи тези пари и поръчай да ѝ приготвят сладки палачинки с пчелен мед, след това се сдобрете и живеете в мир!

Но обущарят отговорил:

— Дайте парите на нея!

След като тя взела парите, кадията възцарил мир между двамата и рекъл:

— Жено, подчинявай се на мъжа си, а ти, човече, бъди мил с жена си!

Така, помирени от кадията, те си тръгнали — жената се обърнала на едната страна, мъжът — на другата, и се запътил към дюкяна си. Едва седнал на столчето, ето че двамата пратеници на кадията дошли при него и му казали:

— Дай ни възнаграждението за извършената услуга!

Той им отвърнал:

— Кадията не ми поиска никакви пари, дори ми даде четвърт динар.

Те обаче продължили:

— Не те питаме дал ли ти е кадията нещо, или ти е взел. Не ни ли платиш възнаграждението, ще си вземем парите от теб със сила.

И те го замъкнали на пазара и го принудили да продаде общарските си сечива; след като им дал половин динар, те го оставили на мира. А той подпрял глава с ръка и седнал натъжен, тъй като вече нямал сечива и не можел повече да работи.

И както седял така отчаян, ненадейно върху него се нахвърлили двама ужасно грозни мъже и рекли:

— Стани, човече, и ела, че те вика кадията! Жена ти се е оплакала при него от тебе.

— Че кадията вече ни помири! — отвърнал той, но те рекли:

— Ние идваме от друг кадия, жена ти се е оплакала при нашия кадия!

Тогава той тръгнал заедно с тях, като се помолил на аллаха да го запази от жена му със следните думи:

„Аллах е нашето упование, той е най-справедливият ни съдник!“

А като видял жена си, възкликнал:

— Та нали се помирихме с тебе, добра ми жено?

Тя обаче рекла:

— Не може да има мир между тебе и мене!

Тогава той пристъпил към кадията и му разказал цялата си история и приключил с думите:

— Еди-кой си кадия ни помири само преди час.

Тогава кадията рекъл на жената:

— Безсрамна жено, защо идваш да се оплакваш пред мене, след като вече е сключен мир помежду ви?

Тя отвърнала:

— Той пак ме би след това.

Тогава кадията се обърнал и към двамата:

— Помирете се; ти недей да я биеш повече, и тя няма да ти бъде непокорна занапред!

Така те пак се помирили и кадията рекъл на Маруф:

— Плати сега на пратениците за услугата!

Той платил на двамата мъже и се върнал в дюкяна си; отворил го и седнал като пиян от мъката, която го сполетяла. И както си седял така, неочаквано в дюкяна му налетял друг някакъв човек и му рекъл:

— Маруф, бягай и се скрий! Жена ти те е наклеветила пред най-висшия съд и Абу Табак^[1] е по дирите ти.

Скочил Маруф, заключил дюкяна и побягнал към Портата на победата^[2]. От парите, които бил получил за калъпите за обуца и от сечивата си, му били останали още само пет пари; пътем той си купил за четири пари хляб и за една пара сирене и продължил да бяга. А времето било зимно и вече идел часът за следобедната молитва; и както Маруф бягал между купищата боклук край портата, отгоре му се излял дъжд като из ведро и дрехите му съвсем се измокрили. Затова той влязъл в джамията „ал-Адилия“; намерил там някаква изоставена постройка и малка полусрутена стаичка, която зеела без врата, и той влязъл вътре, за да се подслони от дъжда, тъй като дрехите му били нагизнали от вода. Сълзите се стичали от очите му и той рекъл омъчнен и натъжен:

— Къде да се дяна от тази лоша жена? Моля те, о, господарю, изпрати ми някой, който да ме отведе в далечна страна, където тя да не може да ме намери!

И като седял разплакан, неочаквано стената се разтворила и отвътре излязло някакво страшилище — кожата да ти настръхне. То проговорило:

— О, човече, защо ме събуждаш през нощта? Аз живея вече двеста години тук и досега никой не е стъпил тук и аз не съм виждал никой да се държи като теб. Кажи ми какво искаш и аз ще изпълня желанието ти, защото сърцето ми се изпълни със съчувствие към тебе!

— Кой си ти? И какъв си? — попитал Маруф; а огромното страшилище рекло:

— Аз съм обитателят на това място.

Тогава Маруф му разказал всичко, което изстрадал от жена си, а духът рекъл:

— Искаш ли да те отведа в страна, където жена ти няма да може да намери път към тебе?

— Да — отвърнал Маруф, а духът казал:

— Качи се тогава на гърба ми!

Маруф се качил, демонът се издигнал във въздуха и полетял с него и летял от часа на вечерната молитва до настъпването на утринния здрач; тогава го оставил да слезе на една висока планина и му рекъл:

— О, смъртни човече, слез от тази планина и ще видиш долу портата на един град; влез там и бъди спокоен, че жена ти няма да намери пътя и не може да стигне до тебе!

После той оставил човека и отлетял, а Маруф стоял учуден и объркан на мястото си, докато изгряло слънцето. Тогава си рекъл:

„Ще тръгна и ще слеза от тази планина долу до града, и без това няма полза да чакам тук“.

И той слезъл до подножието на планината и видял там един град с високи стени и издигащи се дворци и позлатени постройките, които очаровали всеки с красотата си. Той влязъл през портата на града и видял, че тук всяко натъжено сърце може да се разведри, ала когато тръгнал през пазара, местните хора започнали да го гледат и да се втрещават в него, и се струпали наоколо му и се чудели на дрехите му, тъй като тяхното облекло не приличало на неговото. Тогава един от местните граждани рекъл:

— О, човече, ти чужденец ли си?

— Чужденец съм — отвърнал той.

— От коя страна си?

— От Кайро, града на щастието.

— Изглежда, че отдавна си излязъл оттам?

— Вчера, по времето на следобедната молитва.

Тогава човекът му се надсмял и извикал:

— Ей, хора, елате насам и погледнете този човек и го чуйте какво говори!

— Че какво говори той? — попитали хората, а онзи им рекъл:

— Твърди, че идвал от Кайро и бил излязъл оттам вчера, по времето на следобедната молитва.

Всички са разсмели и около него се струпал много народ и всички викали:

— Човече, ти не си с ума си, щом говориш така! Как можеш да твърдиш, че си излязъл от Кайро вчера, в часа на следобедната молитва, и си пристигнал тук тази заран? Та от нашия град до Кайро се пътува цяла година!

Той обаче им отвърнал:

— Вие не сте си с ума, а не аз; това, което ви казвам, е истина. Ето, погледнете, че хлябът, който нося от Кайро, е още пресен!

Той им показал хляба, те го видели и много се учудили; защото хлябът бил различен от хляба, който месели в тяхната страна. Тогава надошли още хора и всички си викали един на друг:

— Вижте хляб от Кайро! Елате да го видите!

Така целият град заговорил за Маруф, едни му вярвали, други го упреквали в лъжа и му се надсмивали. И ето неочаквано по пътя минал един търговец, който яздел ослица, а подире му вървели двама роби. Той си проправил път между навалищата и рекъл:

— Ей, хора, не ви ли е срам да се трупате така около този чужденец и да му се подигравате и надсмивате? Какво ви е сторил той?

И търговецът ги нахокал, докато ги разгонил, никой не посмял дума да му отвърне. Тогава той рекъл на непознатия:

— Ела, братко! Не обръщай внимание на тези хора: те нямат никакъв срам!

И той го повел със себе си и го водил, докато стигнали до една голяма и богато украсена къща; там той го поканил да седне в една зала, достойна да посрещат в нея царе, и дал заповед на робите си. Те отворили една ракла и извадили отвътре дрехи, които подобавали за търговец, притежаващ най-малко хиляда торби със злато; стопанинът дал на Маруф да се облече и тъй като обущарят бил строен човек, изведнъж заприличал на старейшина на търговско сдружение. Веднага след това търговецът заръчал на слугите си да поднесат обед; слугите донесли пред двамата мъже софра, отрупана цялата с най-хубави и най-различни ястия. След като двамата се нахранили и пийнали, търговецът казал на своя гост:

— Как се казваш, братко?

Гостът отвърнал:

— Името ми е Маруф, а по занаят съм кърпач; изкърпвам стари обуща.

— От коя страна идваш?

— От Кайро съм.

— От кой квартал?

— Ти Кайро познаваш ли?

— Аз съм родом от Кайро!

— От Червената улица съм.

— А кого познаваш по Червената улица?

— Ами този и този, и онзи — отвърнал Маруф и изброил цял куп имена на хора.

Тогава търговецът пак попитал:

— А познаваш ли шейха Ахмед, аптекаря?

— Той ми е съсед, живеем стена до стена.

— Добре ли е той?

— Добре е.

— Колко деца има?

— Три: Мустафа, Мохамед и Али.

— Какво стана по волята на Аллаха с неговите деца?

— Мустафа е добре, стана учен човек, учител е Мохамед пък стана аптекар и си отвори дюкян до дюкяна на баща си, след като се ожени; жена му го дари с един син, който се нарича Хасан.

— Дано бог и тебе зарадва с добра вест! — възкликнал търговецът, а Маруф продължил:

— Али пък беше мой другар, докато бяхме още малки, и ние двамата играехме все заедно. Преобличахме се като християнски деца и се вмъквахме в църквата; там крадахме молитвените книги на християните, а после ги продавахме и си купувахме с парите нещо за ядене. Веднъж християните ни забелязаха и ни пипнаха с една книга; оплакаха се от нас пред домашните ни и казаха на бащата на Али: „Ако не забраниш на сина си да ни краде, ще те обадим на царя“. Баща му успокои хората и здравата напердаши сина си. Затова синът му избяга и оттогава никой не го знае къде пропадна; цели двадесет години го няма и никой не е чул никаква вест за него.

Търговецът възкликнал:

— Аз съм Али, синът на шейха Ахмед аптекаря, а ти си моят приятел от детинство Маруф!

И тогава те двамата се поздравиха отново, а после търговецът продължил:

— Маруф, разкажи ми, защо дойде от Кайро в този град!

Тогава Маруф му разказал за своята Фатима Плашилото и за всичко, което тя правела с него; накрая приключил с думите:

— Когато не можех вече да търпя мъките, които тя ми причиняваше, избягах от нея и се озовах пред Победната порта; но там ме застигна силен дъжд и аз се скрих в една срутена ниша на джамията „Адилия“ и седнах там да си поплача. Неочаквано пред мен се яви обитателят на онова място, един ифрит от света на духовете, и ме разпита какъв съм и що съм. Разказах му своята беда, а той ме взе на гърба си и летя с мене през цялата нощ между небето и земята; найсетне ме остави на една планина и ми разказа за този град. Така аз се спуснах по склона и дойдох в града; там хората ме наобиколиха и започнаха да ме разпитват. Като им казах, че вчера съм излязъл от Кайро, те не ми повярваха; после дойде ти и разпъди хората и ме доведе в тази къща. Това е причината, поради която излязох от Кайро, а ти по каква причина дойде в този град?

Търговецът отвърнал:

— Овладяло ме бе лекомислие, още като бях едва на седем години; оттогава тръгнах от страна в страна и от един град в друг, докато дойдох в този град, който се нарича Ихтиян ел-Хотан^[3]. Тъй като видях, че жителите му са добри и любезни хора, които вярват на бедните, продават им на вересия и ловят вяра на всичко, което те казват, аз им рекох: „Аз съм търговец и избързах пред кервана си, за да намеря място, където да подслоня стоките си, като пристигнат“. Хората ми повярваха и ми опразниха един дюкян. После им рекох: „Има ли някой сред вас, който да е съгласен да ми даде назаем хиляда динара, докато пристигне моята стока? Тогава ще му върна онова, което съм взел от него; имам нужда да си набавя някои неща, преди да ми дойде стоката.“ И хората ми дадоха, каквото им поисках, а аз отидох на пазара и след като разгледах някои стоки, купих ги. На другия ден ги продадох и спечелих петдесет динара, така че можах да си купя нови стоки. Държах се винаги внимателно и любезно с хората и те ме обикнаха; в същото време продължавах да продавам и да купувам, докато натрупах много пари. Знай, братко мой, че поговорката гласи: „Светът е лъжа и измама“ — и затова, попаднеш ли в страна, където

никой не те познава, прави каквото искаш! Ако кажеш например на всички, които те питат: „Занаятът ми е кърпач на обувки и съм беден, и избягах от жена си, и напуснах вчера Кайро“, те няма да ти повярват и ти ще станеш за подигравка на всички, докато си в този град. А ако им кажеш: „Един ифрит ме донесе тук“, те ще те избягват и никой няма да се сближи с теб и всички ще си кажат: „В този човек се е вселил ифрит и всеки, който се сближи с него, може да пострада“. А тези приказки ще навредят както на тебе, така и на мене, защото всички тук знаят, че аз съм от Кайро.

Тогава Маруф попитал:

— Какво да правя тогава?

Търговецът рекъл:

— Ще те науча какво да направиш, щом такава е волята на аллаха. Утре аз ще ти дам хиляда динара и една оседлана ослица, която ще яхнеш, а също и един роб, който ще тича пред теб и ще те отведе на търговския пазар; влез там с магарето. Аз също ще бъда сред търговците и щом те видя, ще стана на крака, ще те поздравя, ще ти целуна ръка и ще се държа с тебе като с голям господар. И колчем те попитам за някой вид плат и ти река: „Донесъл ли си нещо от него?“, ти отговаряй: „Много!“ Когато хората ме попитат за тебе, аз ще те похваля и ще те представя като голям човек. После ще им река: „Освободете му един склад и един дюкян!“ При това ще им кажа, че си човек с много богатства и голяма щедрост. И щом при теб дойде някой просяк, дай му, каквото имаш подръка; тогава те ще повярват на думите ми, ще се съгласят, че си велик и щедър, и ще те обикнат. После аз ще те покана на гости и ще покана в твоя чест и всички останали търговци, така ще те въведа в техния кръг, за да те опознаят те, а и ти да ги опознаеш, за да можеш да продаваш и купуваш и да започнеш търговия с тях. И няма да мине много време и ще станеш богат човек.

Така на другата заран той му броил хиляда динара, облякъл го в скъпи дрехи, оседлал му да яхне една ослица и му дал един роб; после му рекъл:

— Нека аллах те освободи от отговорност за всичко това! Защото ти си мой приятел и аз съм длъжен да се отнасям с тебе почтително. Не се безпокой, отпъди мисълта за деянията на жена си и не говори никому за нея!

— Нека аллах ти се отплати с добро! — отвърнал Маруф и яхнал ослицата, а робът побягнал пред него, докато го отвел пред портата на търговския пазар.

Там всички търговци седели пред дюкяните си, а сред тях бил и търговецът Али; щом видял Маруф, той станал на крака, избързал насреща му и извикал:

— Благословен да бъде този ден, о търговецо Маруф, който вършиш само добри дела и си самата доброта^[4]! — После той му целунал ръка пред очите на всички търговци и рекъл: — Братя мои, търговецът Маруф ви е почел със своето идване. Поздравете го!

И той дал знак на другите търговци да се отнесат с високи почести към госта; и така в очите на всички кърпачът на обувки станал голям човек. А Али веднага му помогнал да слезе от ослицата и след като всички го поздравили, той отвеждал един по един търговците настрана и хвалил пред тях Маруф. Тогава те го попитали:

— Търговец ли е този човек?

— Търговец е — отвърнал им Али, — дори е най-великият измежду търговците и няма по-богат човек от него, защото неговите богатства, както и богатствата на баща му и на дедите му, са известни сред търговците в Кайро. Той има съдружници в Източна Индия и в Западна Индия, и в Йемен и се слави с великодушието си. Затова знайте неговия род и оценете високото му положение и му бъдете в услуга! Знайте също така, че той не е дошъл за търговия в този град; тръгнал е на път с намерение само да види нови страни и хора, защото на него не му е нужно да обикаля по чужбина за печалби и търговия. Той има толкова богатства, колкото огънят не може да опустоши; и аз самият съм един от неговите слуги.

И така той непрекъснато го хвалил, докато те го взели за много по-голям от тях и започнали да си разказват помежду си за неговите добродетели. Тогава всички се струпали около него и започнали да му предлагат сладки и шербети, докато дошъл и старейшината на търговското сдружение и го поздравил. А търговецът Али му рекъл в присъствието на останалите търговци:

— Господине, донесе ли случайно и от еди-кой си вид плат?

— Много — отвърнал Маруф.

А през същия този ден Али му бил показал различни видове скъпи платове и го запознал с имената на скъпите и на евтините

тъкани. Тогава един от търговците го попитал:

— Господине, носиш ли и жълто платно?

— Много — отвърнал Маруф.

А друг рекъл:

— А червено като кръвта на газелата носиш ли?

— Много — отвърнал и сега кърпачът на обувки.

И всеки път, когато някой го попитал, той отвръщал:

— Много.

Тогава един възкликнал:

— О, търговецо Али, ако твоят съгражданин би пожелал да натовари хиляда товара най-скъпи платове, могъл ли е да го стори?

А Али отвърнал:

— Хиляда товара той може да събере само от един от своите складове, и то пак няма да е нищо.

И както всичките си седели така на разговор, ето че се приближил един просяк и обиколил търговците; един му дал една пара, друг — медено петаче, повечето обаче не му дали нищо. А когато беднякът се приближил до Маруф, той извадил шепа злато от джоба си и му го дал; просякът го благословил и си отишъл по пътя. Търговците много се учудили и рекли:

— Та това е царско дарение! Този човек даде на просяка неброени жълтици! Ако не е много богат и не притежава голямо богатство, той няма да даде на един просяк цяла шепа злато!

След малко дошла една бедна женица; Маруф пак взел шепа пари и ѝ ги дал. И тя си отишла, след като го благословила, и разказала за него на другите бедняци; и ето че те се извървели един след друг. За всеки, който идвал при него, Маруф взимал шепа пари и му ги давал, докато раздал хилядата динара.

Тогава той плеснал с ръце и рекъл:

— Аллах е нашият съдник и той напътствува и ръководи нашите дела.

Тогава старейшината на търговското сдружение го попитал:

— Какво ти стана, о, търговецо Маруф?

А той отвърнал:

— Изглежда, че повечето жители на този град са бедни и нуждаещи се. Ако знаех това, щях да донеса много пари в дисагите си, за да ги раздам на бедните. Страхувам се обаче, че ще трябва дълго да

остана из чужди страни, а съм навикнал никога да не отпращам просяк. Ето че вече нямам пари у себе си и ако сега дойде просяк при мене, какво ще му кажа?

Старейшината рекъл:

— Кажи му: „Аллах ще те сподоби с хляб!“

Маруф обаче отвърнал:

— Аз не съм навикнал така и затова съм много загрижен. Имам нужда от хиляда динара, за да мога да раздавам милостиня, докато дойде керванът ми.

— Не се грижи за това — отвърнал старейшината и изпратил един от своите слуги; слугата се върнал с хиляда динара, които господарят му дал на кърпача на обувки. Така Маруф продължил да дарява всеки бедняк, който минавал край него, докато се разнесъл викът на мюезина за обедната молитва; веднага всички влезли в джамията и отслужили обедната молитва, а Маруф разпръснал над главите на всички молещи се парите, които му били останали от хилядата динара. Това привлякло погледите на всички към него и насъбраният народ започнал да го благославя, докато търговците се чудели на щедростта и благодетелността му. Тогава той се обърнал към друг търговец и взел назаем и от него хиляда динара; и раздал и тях на бедните. Търговецът Али гледал какво върши Маруф, ала не смееел нищо да му каже. А Маруф продължил все така, докато прокълхнал викът за следобедната молитва; тогава той влязъл в джамията, помолил се и отново раздал остатъка от парите си. И преди още да са затворили портата на пазара, той вече бил взел назаем пет хиляди динара и ги раздал на хората; на всеки, от когото вземал пари назаем, той казвал:

— Чакай, докато дойде моят керван. Ако искаш, тогава ще ти върна дълга си в злато, а ако предпочиташ платове, ще ти дам платове, защото имам много.

Вечерта търговецът Али го поканил у дома си, а заедно с него поканил и всички търговци и поставил Маруф да седне на почетното място. На вечерята Маруф говорел само за платове и скъпоценни камъни и всеки път, когато гостите споменавали нещо, той казвал:

— Аз имам много от тази стока.

На другия ден той отново отишъл на пазара, обърнал се към някои търговци и взел от тях пари назаем и ги раздал на бедните. И така продължило двадесет дни, докато той заел от хората шейсет

хиляди динара, но нито керванът му идвал, нито помитаща всичко живо чума^[5]. Тогава хората започнали да се безпокоят за парите си и викнали:

— Керванът на търговеца Маруф все още не идва! Докога ще взима той пари от хората и ще ги раздава на бедните?

А един от тях рекъл:

— Аз смятам, че ние би трябвало да поговорим с неговия съгражданин, търговеца Али.

Така всички отишли при Али и му рекли:

— О, търговецо Али, керванът на търговеца Маруф все още не е пристигнал.

А той им отвърнал:

— Имайте търпение: сигурно скоро ще пристигне!

След това обаче той дръпнал своя приятел настрана и му рекъл:

— Маруф, какво означава това твое държане? Какво те посъветвах аз: да препечеш хляба си или да го изгориш? Ето търговците вече вдигат шум за парите си и ми казаха, че дължиш шейсет хиляди динара, които те са ти заели, а ти си ги раздал на бедните, след като нито продаваш, нито купуваш?

Кърпачът на обувки отвърнал:

— Че какво значение има това? И какво представляват шейсет хиляди динара? Щем моят керван дойде, ще им се разплатя, ако искат — с платове, ако предпочитат — със злато и сребро.

Тогава търговецът Али възкликнал:

— Аллах е най-велик! Та нали нямаш никакъв керван?

— Имам и по голям! — отвърнал Маруф, а търговецът продължил:

— Нека аллах и всички светии те накажат за твоята дързост! Да не би аз да те научих да говориш така, за да кажеш същото и на мен? Но почакай, аз ще ида и ще отворя очите на хората да те видят какъв си.

Маруф обаче му рекъл:

— Я върви и си гледай работата и не приказвай толкова много! Че аз да не съм някой бедняк? В моя керван има какво ли не и щом той пристигне, те ще получат обратно всичко, дори и двойно. Аз нямам никаква нужда от тия приятели тук!

Тогава търговецът Али се ядосал и викнал:

— Нахален човек си ти, и аз ще ти дам да разбереш какво означава да ме лъжеш така безсрамно.

Маруф рекъл само:

— Каквото е в твоя власт, стори го! Нека те изчакат, докато пристигне стоката ми, тогава ще си получат, каквото им дължа, и повече дори.

А Али го оставил сам и излязъл, като си рекъл: „Преди го хвалех, и ако сега почна да го коря, ще изляза лъжец; тогава за мен напълно ще подхожда поговорката: «Който първо хвали, а после кори, той два пъти е лъгал»“.

И горкият Али не знаел какво да стори. Тогава обаче търговците дошли отново при него и го попитали:

— Търговецо, Али, говори ли с него?

Той отвърнал:

— О, хора, не ми е на сгода да му говоря, защото той и на мен ми дължи хиляда динара и аз не мога да запrikaзвам с него за това. Вие не ме питахте за съвет, когато му давахте парите си, и затова няма нужда сега да ме занимавате с неговите работи. Предупредете го сами, а ако не ви върне парите, оплачете се от него пред царя на града и му кажете: „Този човек е измамник, той ни излъга!“ Тогава царят ще ви спаси от неговите лъжи.

Отишли търговците при царя и му разказали какво им се е случило и заключили със следните думи:

— О, най-велики царю на нашето време, ние не знаем как да постъпим с този търговец, чиято щедрост е преголяма. Той прави така и така и всички пари, които взема назаем от нас, раздава на бедните с пълни шепи. Ако наистина няма нищо, разумът му не би му позволил да пълни шепите си със злато и да го раздава на просящите. Ако пък е богат човек, ние ще се уверим в това, когато пристигне стоката му. Ала никаква стока не идва, макар той да твърди, че пътувал с цял керван и избързал напред. Всеки път, когато споменем пред него някакъв плат, той казва: „Аз имам много от него“. А ето че мина вече доста време, ала от неговия керван не идва никаква вест. Той ни дължи вече шейсет хиляди динара, които до грош раздаде на бедните.

И като говорели така, те не преставали да хвалят неговата щедрост. А техният цар бил много алчен човек, по-алчен и от Ашаб^[6].

Щом чул за щедростта и за великодушието на Маруф, алчността заговорила в него и той рекъл на своя везир:

— Ако този търговец не притежаваше несметни богатства, не би бил толкова щедър. Сигурно е, че керванът му ще пристигне; тогава всички тия търговци ще се натрупат около него и той ще пръсне купища пари сред тях. Аз обаче имам много по-голямо право от тях над тези пари, затова смятам да се сближа с него и да спечеля приятелството му, та като дойде керванът му, аз да получа онова, което инак търговците биха получили; освен това искам да го оженя за дъщеря си и по този начин да присъединя неговото богатство към моето.

Ала везирът му възразил:

— О, най-велики царю на нашето време, аз все пак смятам, че той е само един измамник, а измамниците често сриват със земята домовете на алчните.

Царят обаче отвърнал:

— О, везиру, аз ще го поставя на изпитание и ще разбера дали е измамник, или е честен човек и дали е израсъл сред богатство и излишество, или не.

— И как смяташ да го изпиташ? — попитал везирът, а царят отвърнал:

— Имам един скъпоценен камък, ще пратя да викнат търговеца да дойде при мене; като седне, ще се отнеса почтително към него и ще му дам скъпоценния камък в ръката. Познае ли какъв е и оцени ли правилно стойността му, значи е човек, свикнал на богатство и излишество. Не го ли познае обаче, значи е измамник и лъжец и аз ще го осъдя да умре от най-позорна смърт.

Като казал това, царят изпратил да повикат Маруф да дойде при него. И когато кърпачът на обувки влязъл и произнесъл обичайния поздрав, царят отговорил на поздрава му и го поканил да седне край него; после му рекъл:

— Ти ли си търговецът Маруф?

— Аз съм — отвърнал онзи, а царят продължил:

— Търговците твърдят, че ти им дължиш шейсет хиляди динара, вярно ли е това, което те казват?

— Вярно е — отвърнал Маруф, а царят попитал:

— Защо не им върнеш парите?

Тогава кърпачът отвърнал:

— Нека изчакат, докато пристигне моят керван, тогава ще им върна дълга си двойно. Ако искат злато, ще им дам злато, ако искат сребро — сребро ще им дам: предпочитат ли стоки, мога да се разплатя и със стоки. Комуто дължа хиляда, ще му дам две хиляди като обезщетение, задето ми е помогнал да запазя доброто си име пред бедните, защото аз имам по много от всичко.

Тогава царят му рекъл:

— О, търговецо, вземи това и виж какво представлява и каква е стойността му.

И той му подал един скъпоценен камък, голям колкото лешник, който бил купил за хиляда динара и много държал на него, защото нямал друг такъв. Маруф взел камъка в ръка, стиснал го между показалеца и палеца и камъкът се строшил, защото бил крехък и не можал да издържи на натиска. Царят извикал:

— Защо строши скъпоценния ми камък?

А Маруф се усмихнал и отвърнал:

— О, най-велики царю на нашето време, та това не е никакъв скъпоценен камък! Това е само парче камък, което струва хиляда динара; как можеш да казваш за него, че бил скъпоценен камък? Истинският скъпоценен камък струва седемдесет хиляди динара, а това тук е само парче камък. Скъпоценен камък, който не е голям поне колкото орех, за мен няма никаква стойност и аз не го смятам за нищо. Как можеш ти, който си цар, да наречеш това скъпоценен камък, след като е само един обикновен камък за хиляда динара? Но никой не може да ви упрекне, тъй като вие тук сте бедни хора и не притежавате големи богатства.

— О, търговецо — попитал тогава царят, — нима ти имаш скъпоценни камъни от тези, за които говориш?

— Имам, и то много — отвърнал Маруф.

Тогава царят отново бил обзет от своята алчност и казал на кърпача:

— Искаш ли да ми дадеш няколко истински скъпоценни камъка?

Маруф веднага отговорил:

— Щом дойде керванът ми, аз ще ти дам цял куп. От всичко, което пожелаеш, аз имам много и премного и ще ти дам, без да ми го плащаш.

Тогава царят рекъл зарадван на търговците:

— Вървете си по пътя и имайте търпение с този човек, докато му пристигне керванът; тогава елате, за да си вземете парите от мене!

И търговците се разотишли. А засега толкова за тях и за Маруф.

Да видим какво направил по-нататък царят! Той се обърнал към везира си и му рекъл:

— Бъди любезен с търговеца Маруф и се поразговори с него за това и за онова! Поприказвай му и за моята дъщеря, за да се съгласи да я вземе за жена и да се сдобием с богатствата, които той притежава!

Везирът обаче отвърнал:

— О, най-велики царю на нашето време, държането на този човек не ми харесва. Аз мисля, че той е лъжец и измамник; откажи се от това си намерение, за да не изгубиш напразно дъщеря си!

А по-рано везирът бил молил веднъж царя да му даде дъщеря си за жена; царят дори се съгласил, но когато казали на царкинята, тя отказала. Затова сега царят рекъл:

— Предателю, ти не ми желаш доброто, защото преди време иска да се ожениш за дъщеря ми, а тя не се съгласи. Затова сега ти се мъчиш да ѝ препречиш пътя към женитбата и искаш дъщеря ми да си стои като незасята нива, та пак ти да я получиш. Ала чуи какво ще ти кажа: на теб всичко това не ти влиза в работата! Как може този човек да бъде лъжец и измамник, след като веднага назова цената, за която съм купил скъпоценния камък? Той го строши, защото камъкът не му хареса; той има скъпоценни камъни в изобилие и когато се сближи с дъщеря ми и види колко е мила тя, ще загуби ума си по нея, ще я обикне и ще я отрупа със скъпоценни камъни и дарове. А ти искаш да попречиш на двама ни, на мене и на моята дъщеря, да се сдобием с тези богатства.

Изплашен от гнева на царя, везирът замълчал и си рекъл:

„Насъскай кучетата срещу стадото!“

И се запътил към търговеца Маруф и му рекъл:

— Знай, че негово величество царят те е обикнал, а той има дъщеря, прелестна хубавица. Той иска да те ожени за нея; ти какво ще кажеш?

Маруф отвърнал:

— На драго сърце бих приел, ала нека той изчака, докато пристигне моят керван, защото откупът за принцесите е голям, а

нейният сан изисква откупът, който ще бъде предложен за нея, да отговаря на положението ѝ. Засега аз нямам никакви пари у себе си; затова нека царят има търпение, докато пристигне моят керван, защото имам големи богатства. Сигурно ще трябва да заплатя за нея сватбен откуп от пет хиляди кесии, а освен това ще ми трябват хиляда кесии, за да ги раздам вечерта на сватбата на бедните и нуждаещите се, и други хиляда кесии, които да подаря на хората, които ще участвуват в сватбената процесия, и още хиляда кесии, за да приготвят тържествената трапеза за войниците и за останалите хора. Освен това ще имам нужда от сто скъпоценни камъка, за да ги подаря на принцесата на сутринта след сватбата, и други сто скъпоценни камъка, които да раздам на робините и на евнусите; всеки от тях ще трябва да получи по един скъпоценен камък от мен, подарък, достоен за сана на булката. Освен това ще трябва да облека хиляда голи бедняци, а и да раздам милостиня и подаръци. Всичко това обаче може да стане едва когато пристигне моят керван, защото аз карам много богатства. Щом пристигне стоката ми, всички тези разходи няма да представляват никакво затруднение за мен.

Везирът си отишъл и разправил на царя какво му казал Маруф. Царят рекъл:

— След като той има такива намерения, как можеш да го наричаш лъжец и измамник?

— Аз и сега пак казвам същото — отвърнал везирът, ала царят го заплашил и му се скарал, като извикал:

— Кълна се в главата си, ако не се откажеш от тия глупави приказки, ще заповядам да те убият! Върви сега при него и го доведи при мен; аз сам ще уредя всичко!

Тогава везирът отишъл при Маруф и му казал.

— Ела, отзови се на поканата на царя!

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал Маруф и отишъл при царя, а царят му рекъл:

— Не се опитвай да ме отклониш от решението ми с такива извинения! Виж, моята хазна е пълна; затова вземи ключа от нея у себе си и харчи за всичко, което ти е необходимо! Дарявай, каквото искаш, обличай бедните и прави, каквото желаеш! Не се безпокой заради дъщеря ми и робините; когато дойде керванът ти, прояви към съпругата си онази щедрост, която ти е привична! Ние ще изчакаме

откупа за булката, докато пристигне стоката ти; отсега нататък между теб и мен няма никаква разлика.

После царят заповядал на шейха ел-Ислам да приготви брачния договор и шейхът написал брачния договор между царската дъщеря и търговеца Маруф. После царят дал нареждане да започнат сватбените тържества и заповядал да украсят целия град. Забили барабаните, сложили трапези с всевъзможни ястия, надошли смешниците. А търговецът Маруф седял на един трон в грамадна зала и всички смешници и фокусници, танцьори и майстори, умеещи да устройват зрелища и да играят всякакви игри, излезли пред него и той заповядал на главния ковчежник:

— Донеси злато и сребро!

Ковчежникът донесъл злато и сребро, а Маруф тръгнал сред надошлите гости и давал всекому, който играел, по шепа; раздал и на бедните и нуждаещите се и облякъл голите. Вдигнала се шумна и радостна веселба и ковчежникът едва смогвал да донесе пари от хазната. Сърцето на везира едва не се пръснало от яд, ала той не смее нищо да каже. Само търговецът Али, който наблюдавал ужасен пилеенето на толкова много пари, рекъл на търговеца Маруф:

— Нека аллах и светиите накажат главата ти! Не ти ли стигаше, дете разпиля парите на търговците, та сега искаш да разпилееш и парите на царя!

— Това теб не те засяга! — отвърнал му търговецът Маруф. — Щом дойде стоката ми, ще се отплатя многократно на царя.

И той продължил да пръска все повече и повече пари, а в същото време си казвал:

„Дано дойде чума да помете всичко! Каквото трябва да се случи, ще се случи; и никой не може да избегне предопределението.“

Четиридесет дни продължили сватбените тържества, а на четиридесет и първия ден се вдигнала сватбената процесия за булката и всички емири и бойци минали пред нея. Когато я въвели при Маруф, той хвърлил пари над главите на хората; това било богато сватбено шествие и той пръскал с шепи злато за слава на своята булка. После го въвели в чертога на принцесата и той седнал на високото ложе. И като спуснали завесите и затворили вратите и народът се разотишъл и той останал сам с девойката, плеснал с ръце и поседял известно време натъжен, като продължавал да пляска с ръце и току викал:

— Няма друга власт и няма друга сила освен аллах всевишния и всемогъщия!

Тогава принцесата го попитала:

— Повелителю мой, нека аллах те пази жив и здрав! Какво се е случило, та си така угрижен?

Той отвърнал:

— Как да не съм угрижен, след като твоят баща ме постави в такова затруднено положение и постъпи с мен както когато подпалят зелено жито?

А тя продължила:

— И какво ти направи баща ми? Кажи на мен!

А той отвърнал:

— Остави да ме въведат при тебе, преди да е пристигнал керванът ми, а пък аз имах желание да раздам най-малко сто скъпоценни камъка на твоите робини, на всяка по един камък, за да ги зарадвам и всяка да казва: „Моят господар ми подари един скъпоценен камък през нощта, когато го въведоха при моята господарка“. Такова дело щеше да бъде достойна чест за принцеса като тебе и щеше още повече да затвърди уважението към теб; защото аз нямам нужда да пестя скъпоценните камъни, тъй като имам извънредно много.

Тя отвърнала:

— Не се безпокой за това! Не бива да ми бъдеш угрижен! Още по-малко пък бива да си създаваш ядове заради мене, защото аз с удоволствие ще чакам, докато дойде твоят керван. А що се отнася до робините, не се безпокой и заради тях! Изправи се, свали дрехите си и се отдай на радостта! Когато пристигне керванът, ще ни раздадеш и скъпоценните камъни, и всички други подаръци!

Тогава той се изправил, свалил одеждата, с която бил облечен, и седнал върху ложето; и вече не мислел за нищо друго, освен за любовната игра и се отдал на ласките. Поставил ръка върху коляното ѝ, а тя седнала в скута му и впила устни в неговите. И настъпил оня час, който кара човек да забравя и майка си, и баща си. Той я прегърнал, привлякъл я към себе си и я притиснал силно до гърдите си, а устните им не се отделяли, докато от нейната уста закапала медна роса. Той положил ръка под лявата ѝ мишница и телата и на двамата закопнели да се слоят в едно. Ръката му се плъзнала между гърдите ѝ,

после се спуснала надолу към бедрата и той обгърнал тялото си с краката ѝ и я отрупал с ласки. Възкликнал:

— О, баща на девическата красота!

После поставил барута, запалил фитила и се насочил към целта; дал огън и разбил крепостта от четирите ѝ страни. Така се случило неотменимото и девойката надала неизбежния вик, а той ѝ отнел моминството. И тази нощ не трябвало да се брои към земния живот, защото била изпълнена с толкова много красота и прегръдки и любовна игра, целувки и други радости; най-сетне утринта разляла своята светлина над света.

Тогава той отишъл в банята и се облякъл в царска одежда, а когато излязъл от банята, се явил в заседателната зала на царя. Всички мъже, които били насъбрани там, станали на крака пред него и го посрещнали с най-висока почит; и всички му пожелали щастие и благоденствие. А той седнал до царя и извикал:

— Къде е ковчежникът?

Отговорили му:

— Ето го, стои пред тебе!

И той му рекъл:

— Донеси почетни одежди и облечи с тях всички везири и емири, и сановници!

Ковчежникът надонесъл всичко, което му заповядали, а Маруф застанал сред залата и дарявал всеки, който се приближавал до него, според сана и почестите му. Така той продължил да дарява всички цели двадесет дни, ала отникъде не идвал ни керван, нито пък вест някаква. Затова ковчежникът много се загрижил и влязъл веднъж при царя, когато Маруф не бил в двореца.

Царят седял заедно с везира си: ковчежникът целунал пода пред него и рекъл:

— О, най-велики царю на нашето време, принуден съм да ти известя нещо, защото инак сигурно ще ми се сърдиш и кориш, ако не ти го съобщя. Знай, че хазната ни е вече почти празна; съвсем малко остана в нея и няма да минат и десет дни, когато ще трябва да затворим вратите ѝ, защото вече няма да има нищо в нея.

Тогава царят рекъл:

— О, везире, керванът на моя зет действително много се забави, а и не идва никаква вест от него!

Везирът се разсмял и рекъл:

— Нека аллах бъде милостив към тебе, о, най-велики царю на нашето време! Ти не обръщаш никакво внимание на деянията и държането на този лъжец и измамник! Кълна се в главата ти, не съществува никакъв негов керван, както не идва чума, която да ни избави от него! Той през цялото време те е лъгал, докато най-после раздаде всичките ти пари, и ти напразно му даде дъщеря си за жена. Колко време още ще търпиш безгрижно край себе си този лъжец?

Царят му отвърнал:

— О, везире, какво да направим, за да научим истината за него?

А министърът рекъл:

— О, най-велики царю на нашето време, никой не може да проникне в тайната на един мъж освен собствената му жена. Изпрати да повикат дъщеря ти, нека тя застане зад една завеса, за да мога аз да я разпитам кой е в същност той, защото само тя може да го разпита и да ни каже каква е работата!

— Това може веднага да стане — рекъл царят, — и, кълна се в главата си, ако се установи, че той е лъжец и измамник, аз наистина ще го осъдя да умре от най-срамната смърт!

После той повел везира и влязъл с него в покоите; изпратил да повикат дъщеря му и тя застанала зад завесата. Всичко това се случило, когато мъжът й не си бил у дома. Щом дошла, тя попитала:

— Татко, какво обичаш?

Той рекъл:

— Говори с везира!

А тя попитала:

— О, везире, какво желаеш от мен?

Той отвърнал:

— Господарке моя, знай, че твоят съпруг пръсна парите на баща ти и се ожени за тебе без сватбен откуп. Сега непрекъснато ни дава обещания и не ги изпълнява; още не сме получили никаква вест от неговия керван, с една дума, желаем ти да ни осведомиш за него.

Тя отвърнала:

— Той много говори и непрекъснато обещава и на мен скъпоценни камъни, богатства и скъпи платове, ала и аз още нищо не съм видяла.

— Господарке моя — продължил везирът, — не би ли могла да се поразговориш тази нощ с него за това и онова и след туй да му кажеш: „Открий ми истината и не се страхувай от нищо, защото ти стана мой съпруг и аз никога няма да направя грях спрямо тебе! Затова кажи ми как стоят нещата в действителност и аз ще измисля план, за да можеш най-после да намериш спокойствие!“ После продължи да разговаряш с него и му покажи любовта си, докато той признае! А след това ще ни съобщиш истината!

Тя каза само:

— Татко, аз знам как бих могла да го разпитам — и си отишла.

След вечерята съпругът ѝ Маруф влязъл, както винаги в нейния чертог; тогава тя пристъпила към него, хванала го подръка и започнала да го гали най-мило — о, как могат да галят жените, когато искат да осъществят някакво свое желание пред мъжете си! — и не престанала да го гали и да го отрупва с думи, по-сладки от мед, докато умът му се замъглил. Като видяла, че той ѝ се е отдал напълно, тя му казала:

— Любими мой, радост на очите и плод на сърцето ми, нека аллах никога да не ме лиши от тебе и съдбата никога да не ни раздели! Наистина сега любовта ми към теб се е вселила в сърцето ми и душата ми изгаря от огнена страст, така че никога не бих могла да сторя грях спрямо теб. Ала аз бих желала ти да ми кажеш истината, защото хитростите на лъжата никога не могат да успеят и никога не могат да накарат другите да ги повярват. Докога още смяташ да лъжеш и мамиш баща ми? Аз се страхувам, че положението ти ще се разкрие много порано, преди ние да успеем да измислим някакъв план срещу него; и тогава той ще те залови. Затова кажи ми истината и няма да ти се случи нищо лошо! Ако ми откриеш истината докрай, няма нужда да се страхуваш, че ще те сполети нещо лошо. Докога все още смяташ да твърдиш, че си търговец и че притежаваш големи богатства и очакваш керван? От дълго време насам все ми повтаряш: „Керванът ми, керванът ми!“ Ала от твоите стоки все още няма никаква вест и по лицето ти се вижда изписана грижа. Затова, ако думите ти не отговарят на истината, кажи ми го, а аз ще измисля план, чрез който ще можеш да се спасиш, ако такава е волята на аллаха!

Тогава той ѝ казал:

— Повелителко моя, ще ти кажа истината, а след това направи, каквото искаш!

— Говори най-после — отвърнала тя, — ала не се отклонявай от истината, защото истината е спасителна лодка; пази се от лъжата, защото тя носи позор на лъжеца, и чуй колко умен е онзи мъж, който е казал:

*Мъж бъди и говори само истината строга,
нека се заканва тя, истината, даже с огън!
Ти на бога угоди — глупав е човека, който
господаря си гневи, а се нрави на слугата!*

Тогава той признал:

— Знай, о, господарке, че аз не съм никакъв търговец и не притежавам нито керван, нито каквото и да било друго. В родината си аз бях само един кърпач на обувки и имах жена, която се нарича Фатима Плашилото; и ето какво ми се случи с нея — и той ѝ разказал историята си от начало до край.

Тогава тя казала засмяна:

— Ти наистина си голям майстор в лъжите и измамите.

Той обаче казал:

— Повелителко моя, нека аллах всевишният те дари с дълъг живот, за да прикриваш грешките и да прогонваш грижите!

Тогава тя продължила:

— Знай, че ти излъга баща ми и го замая със своите безбройни хвалби, така че подведен от алчността си, той ме ожени за тебе; след това ти пръсна парите му и затова сега везирът му храни подозрение към теб. Колко пъти досега той вече е говорил и е казвал на баща ми: „Това е един лъжец и измамник!“ Баща ми обаче не искаше да повярва на думите му, защото преди време той самият искаше да се жени за мене, а аз не си дадох съгласието той да стане мой съпруг и аз негова съпруга. Ала вече мина много време и баща ми се безпокои и ми заръча да те накарам да ми признаеш всичко. Аз те накарах да признаеш и ето че скритото излезе наяве. Баща ми се е наканил да те накаже строго, ала ти си мой съпруг и аз не искам да се разделям с теб. Ако предам на баща си онова, което ти ми разказа, той ще бъде вече сигурен, че си лъжец и измамник, че лъжеш царски дъщери и пропиляваш царски хазни; тогава за твоята вина няма да има прошка и

той ще заповяда да те убият, това е сигурно. Но сред народа ще се разбере, че аз съм била женена за човек, който е лъжец и измамник, а това ще бъде срам и позор за мене. Ако баща ми заповяда да те убият, той непременно ще иска да ме ожени за някого друго, а аз никога няма да се съглася на такова нещо, дори и да трябва да умра. Затова приготви се, облечи се като мамелюк, вземи петдесет хиляди динара от моите пари и яхни един кон; върви в някоя друга страна, докдето не достига властта на баща ми! Там стани търговец, после ми пиши писмо, но го прати по доверен пратеник, който да дойде при мен тайно, за да знам в коя страна се намираш и да ти изпращам там всичко, каквото мога! Така богатството ти ще се увеличи, а когато баща ми умре, аз ще изпратя хора да те доведат и ти ще се върнеш отново тук сред уважение и почести. Но ако някой от двамата ни, аз или ти, напусне този живот по благоволение на аллах всевишния, тогава, когато възкръснем, ние пак ще се съберем. Това е най-добрият план; и докато сме живи двамата с теб, аз никога няма да престана да ти пращам новини за себе си и пари. Затова тръгни на път, докато денят още не е започнал и все още можеш да вземеш някакво решение, защото след това над теб ще е надвиснала вече смъртта!

— О, повелителко моя — възкликнал той, — умолявам те, позволи ми за раздяла да те прегърна още веднъж!

Тя отвърнала:

— На драго сърце!

След като си отпочинал при нея и се измил, той се облякъл като мамелюк и заповядал на коняря да му оседлае един благороден жребец. Оседлали му един кон, той се сбогувал с жена си и към края на нощта вече бил във от портите на града.

И всеки, който го виждал да язди така, смятал, че това е някой от наемниците на султана, тръгнал да изпълни някаква поръка.

На другата заран царят и везирът влезли в покоите на царкинята; царят изпратил да повикат дъщеря му и тя отново дошла зад завесата. Тогава баща ѝ я попитал:

— Дъще, какво имаш да ни кажеш?

Тя отвърнала:

— Ето какво имам да кажа: нека аллах почерни образа на твоя везир, защото той искаше да зачерни моя образ пред съпруга ми!

— Какво означава това? — попитал пак баща ѝ, а тя продължила:

— Снощи той дойде при мен и преди още аз да го бях заговорила, неочаквано влезе евнухът Фарадж с писмо в ръка и рече: „Десет мамелюка чакат долу, под прозореца на двореца; дадох ми това писмо и ми казаха: «Целуни ръка на нашия господар, търговеца Маруф, от наше име и му дай това писмо: ние сме от наемниците, които пътуват с кервана му, и ни съобщиха, че той се е оженил за дъщерята на вашия цар; затова идваме да му известим какво ни се случи по пътя»“. Тогава аз взех писмото и като го прочетох, узнах следното: „От името на петстотинте мамелюци до негова светлост, нашия господар, търговеца Маруф. Следното: ние ти съобщаваме, че след като ти ни остави, ни нападнаха бедуини и ни ограбиха. Те бяха две хиляди ездаци, докато ние бяхме само петстотин мамелюци. Между нас и бедуините се завърза жестока битка; те ни препречиха пътя и ние трябваше да се бием с тях цели тридесет дни. Това е причината за нашето закъснение. Те ни задигнаха двеста товара платове от стоката и убиха петдесет мамелюка.“ Когато предадох тази вест на съпруга си, той възкликна: „Нека аллах ги накаже! Как са могли да се бият с бедуините заради някакви си двеста товара! Та какво представляват за мен двеста товара? Не е бивало заради тях да се бавят толкова много, защото двеста товара стока струват само седем хиляди динара! Но сега аз трябва веднага да отида при тях и да ги подтикна да бързат. Онова, което са им откраднали арабите, няма да накърни кервана, пък и няма никакво значение за мен, ще приема, че съм им го раздал милостиня.“ После той се отдели усмихнат от мен, без да се загрижи ни най-малко, че е загубил толкова много стока и че са му убили мамелюците. А когато той слезе долу, аз погледнах през прозореца и видях десетте души наемници, които му бяха донесли вестта; те бяха хубави като луни и всеки беше облечен в дрехи, които струваха по две хиляди динара, да, точно така, моят баща няма нито един наемник, който би могъл да се сравни с тях. После той потегли заедно с мамелюците, които му бяха донесли писмото, за да отиде да докара стоката си. Слава на аллаха, който ме предпази да не му кажа нищо от онова, което ти ми заповяда, защото тогава той щеше да има да се подиграва и с мене, и с тебе! Възможно е дори да ме погледнеше с пренебрежение и да почувствува отвращение от мене. И за всичко това щеше да бъде виновен твойт везир, който ти е наговорил срещу моя съпруг тия думи, дето съвсем не му приличат!

Тогава царят казал:

— Мила дъще, богатството на твоя съпруг е неизмеримо и той не му обръща никакво внимание; от деня, в който е пристигнал в нашия град, той непрекъснато раздава милостиня на бедните. Щом такава е волята на аллаха, той скоро ще пристигне със своя керван и тогава ние ще се сдобием чрез него с големи богатства.

Тъй успокоил той дъщеря си, а везира си жестоко укорил. И така хитростта успяла пред царя.

Но да оставим сега царя и да се върнем към търговеца Маруф! Той яздел своя кон през голата пустиня, съвсем объркан и без да знае накъде да поеме. Освен това много му било тежко заради раздялата с жена му, любовен копнеж и сърдечна мъка го измъчвали и той тихичко си пеел следните стихове:

*Времето изтече бързо, след това дойде разлъка —
как сърцето ми се свива и изгаря в страшна мъка
по далечната любима и по образа ѝ свиден!
Сълзи бликат от очите — как, кога ли ще се видим?
Ти, лицето на която като месечина грее,
виж ме как от скръб любовна и до днес по тебе крея!
Да не бях при теб останал някога и час дори,
нямаше сега във мене тази болка да гори.
Маруф ще осеня Дуня^[7] вечно с този благослов:
нека тя остане жива, той умре ли от любов!
Ти, с чиято лъчезарност слънцето сияе само,
залюби сърце, което търси доброта голяма!
Ще ни събере ли нявга нашата съдба метежна?
Ще ни прати ли повторно радостта на дните
прежни?
Ти дали ще ме очакваш там в смълчаната си къща?
Теб, загубената дълго, бих ли пламенно прегръщал?
О, ти, лунен лик възшебен, равен си на слънце златно*

---

*нека твойта чудна прелест да е вечно благодатна!
Аз ще славя любовта си и любовната несрета —
частиято в любовта е казън за душата клета.*

Като свършил песента си, той горчиво заплакал, защото всички пътища били затворени за него и той предпочитал да го сполети смъртта, вместо да живее.

Така продължил пътя си, зашеметен от горест и от мъка, без да спира никъде, докато настъпило пладне; бил стигнал край някакво малко селище и видял наблизо един селянин, който орял с два вола. Тъй като гладът го измъчвал, той подкарал коня си към орача и му рекъл:

— Мир вам!

Човекът отвърнал на поздрава и добавил:

— Добре дошъл, господине! Ти навярно си някой от мамелюците на султана?

— Точно така — отвърнал Маруф, а орачът продължил:

— Слез тогава да похапнем заедно!

Маруф видял, че селянинът е щедър човек, но все пак казал:

— Братко, не виждам край теб нищо, с което би могъл да ме нагостиш. Защо тогава ме каниш?

Селянинът отвърнал:

— Важното е, че имам добро желание, а ти слез от коня! Виж, селището е наблизо, аз ще изтичам дотам и ще донеса обяд за тебе и зоб за коня ти.

А Маруф рекъл:

— Щом като селището е наблизо, аз сам мога да стигна дотам и да си купя на пазара, каквото ми трябва, да се нахраня.

Селянинът обаче отвърнал:

— О, господине, селището е само едно малко селце, където няма никакъв пазар, там нито можеш да купиш, нито можеш да продадеш нещо. Заклевам те в името на аллаха, отседни при мен и ми достави тази радост, а аз ще избързам дотам и скоро ще се върна!

Маруф слязъл от коня, а селянинът го оставил и избързал към селото, за да донесе обяд за госта си. Маруф седнал да чака, ала си рекъл:

„Накарах този беден човек да си остави работата заради мен. Я да взема да поора, докато той се върне, за да му се отплатя, задето го отклони от работата му.“

И той хванал ралото и подкарал воловете, но едва заорал и ралото се закачило о нещо и добичетата спрели. Той отново ги

подкарал, ала те не могли да се помръднат. И като се навел да огледа какво е спряло ралото, той видял, че то се било подхванало в някаква златна халка. Разровил бързо земята наоколо и видял, че пръстенът бил вбит по средата на една мраморна плоча, голяма колкото долен воденичен камък. Маруф затеглил с все сили камъка, докато го отместил, и под него зинала пещера със стълбище. Слязъл по стълбите и открил голямо помещение, което приличало на грамадна баня с четири странични ниши. Първата ниша била пълна от пода до тавана със злато; втората била пълна от горе до долу със смарагди и перли, и корали; третата била пълна с хиацинти, рубини и тюркоази, а четвъртата — с диаманти и други подобни скъпоценни камъни. На горния край на помещението имало една ракла от бистър кристал, пълна с неповторими скъпоценни камъни, всеки от тях голям колкото орех; върху раклата стояла златна кутийка, голяма колкото лимон. Като видял всичко това, той се учудил много и се зарадвал извънмерно, та възкликнал:

— Какво ли може да има пък в тази малка кутийка?

Отворил я и намерил вътре един златен пръстен с печат, върху който били гравирани тайнствени имена и знаци, които приличали на следи от стъпки на мравки. Той потъркал пръстена и ето че се обадил някакъв глас:

— На твоите услуги, на твоите услуги, повелителю мой! Поискай и ще получиш! Някое селище ли искаш да заселиш, или да унищожиш някой град? Цар ли искаш да убиеш, или да прекопаят по твоя заповед река, или нещо друго? Каквото и да пожелаеш, веднага ще бъде изпълнено с разрешение на могъщия владетел, създателя на деня и нощта.

Маруф попитал:

— О, създание на нашия господар, кой си ти и какво представляваш?

Онзи отвърнал:

— Аз съм слугата на този пръстен и служа томува, който го притежава. Каквото и желание да изрече той, аз ще го изпълня и не мога да се противопоставя на нищо, което той ми заповяда. Аз съм султан на пазачите духове и мойта войска се състои от седемдесет и две племена, всяко от които наброява седемдесет и две хиляди души. Всеки от тези хиляди властвува над хиляда марида, а всеки марида

командува хиляда пазача; всеки пазач е господар на повече от хиляда демона. Всички те са под моя власт и не смеят да ми противодействуват. А аз съм свързан чрез магия с този пръстен и не мога да не се подчинявам на онзи, който го притежава. Ето виж, сега пръстенът е твой и аз съм твой слуга. Искай, каквото желаеш, аз ще се вслушам в думите ти и ще се подчиня на заповедта ти! И ако ти потърбвам когато и да било, когато се намираш по море или по суша, потъркай пръстена и ще ме видиш край себе си. Пази се обаче да не го потъркаш два пъти едно след друго, защото тогава ще ме изгориш чрез огнената сила на тайнствените имена, които са издълбани върху него, и ще ме загубиш и ще съжаляваш за мен! Ето, сега вече знаеш кой съм. Това е всичко.

А търговецът Маруф, като чул тези думи, попитал:

— Как ти е името?

Демонът отвърнал:

— Името ми е Абу ес-Саадат^[8].

Тогава Маруф рекъл:

— О, Абу ес-Саадат, какво е това място тук? И кой те е свързал чрез магия към тази кутийка?

— Повелителю мой — отвърнал демонът, — това място тук е едно съкровище, наречено съкровището на Шадад ибн-Ад, и е на човека, който построи Ирам, града с извисяващите се колони, каквито няма нийде по света. Аз бях негов слуга, докато той беше жив, и това беше неговият пръстен с печат, който той постави в своята съкровищница; сега обаче пръстенът стана твой.

А Маруф продължил да пита:

— Можеш ли да изнесеш всичко, което се намира тук, на повърхността на земята?

— Разбира се, това е най-лесното нещо — отвърнал духът; и Маруф веднага му заповядал:

— Изнеси тогава всичко, което се намира тук, навън и нека нищо да не остане под земята!

Духът направил знак с ръка към земята и тя се пропукала; тогава той слязъл в цепнатината и изчезнал за миг. Скоро обаче оттам наизлезли млади момчета с красиви лица и стройни тела; всички носели златни кошници, а кошниците били пълни със злато. След като ги изпразнили, те отново изчезнали и донесли други; и пак така, и пак

така и преди още да мине и час, те изнесли всичкото злато и всички скъпоценни камъни и рекли:

— В съкровищницата не остана вече нищо.

В това време и Абу ес-Саадат се появил над земята при Маруф и му рекъл:

— Повелителю мой, ти виждаш, ние изнесохме горе всичко, което се намираше в съкровищницата.

Тогава кърпачът на обуца попитал:

— Кои са тези хубави момчета?

Духът отговорил:

— Това са моите синове. Работата не заслужаваше да свиквам пазачите духове, затова моите синове изпълниха твоето желание и се чувствуват поласкани, че могат да ти служат. Кажи какво друго желаеш!

Тогава Маруф рекъл:

— Можеш ли да ми набавиш товарен добитък и ракли, да натовариш тези богатства в раклите, а раклите върху добичетата?

— Няма нищо по-лесно от това — отвърнал духът и надал лек вик.

Отново пред него се появили синовете му, осемстотин на брой, и той им казал:

— Част от вас да се превърнат в товарен добитък, другите в хубави наемници, и най-дребният от всички ви да няма равен на себе си сред хората на никой цар! Едни да се превърнат в мулетари, а други в слуги!

Те сторили, каквото той им заповядал; седемстотин от тях се превърнали в магарета, а останалите сто — в прислуга. Тогава той извикал духовете пазачи и когато те се явили пред него, им заповядал част от тях да се превърнат в коне, оседлани със златни и украсени със скъпоценни камъни седла.

Като видял това, Маруф попитал:

— Къде са раклите?

Донесли ги пред него. Тогава той рекъл:

— Приберете златото и скъпоценните камъни в тях, като ги отделите по вид!

Те напълнили раклите и ги натоварили на триста магарета. Тогава Маруф попитал:

— О, Абу ес-Саадат, би ли могъл да ми набавиш и товари със скъпоценни платове?

А той отвърнал:

— Египетски платове ли искаш, или сирийски, или персийски, или индийски, или гръцки?

Маруф отвърнал:

— Донеси платове от всички страни, от всяка по сто товара на сто магарета.

— Повелителю мой — рекъл след това господарят на духовете, — дай ми време, за да мога да възложа на моите пазачи-духове всеки да изпрати своето племе според заповедта ми в някоя страна и да донесе оттам по сто товара платове; пазачите ще се превърнат в добичета и ще дойдат тук натоварени със стоката.

— И колко време ще ти трябва за това? — попитал Маруф, а духът отвърнал:

— Докато трае нощният мрак. Преди още да се развидели, всичко, каквото желаеш, ще бъде пред теб.

— Давам ти толкова време — рекъл Маруф; после заповядал да му издигнат шатра.

Щом издигнали шатрата, той се разположил вътре и му поднесли трапеза, отрупана с ястия. Тогава Абу ес-Саадат му рекъл:

— Повелителю мой, остани в шатрата! Тези мои синове тук ще те пазят и ти няма защо да се страхуваш от нищо. А в това време аз ще насъбера моите пазачи и ще ги разпратя да изпълнят желанието ти.

И така Абу ес-Саадат тръгнал да си върши работата, а Маруф останал да си седи в шатрата пред отрупаната с ястия маса, охраняван от синовете на господаря на духовете, преоблечени като наемници, евнуси и слуги.

И както той си седял, неочаквано дошъл селянинът, който носел голяма паница с леща и една торба, пълна с ечемик.

Като видял разтворената шатра и наемниците, скръстил ръце на гърдите си, той си помислил, че е дошъл султанът и се е разположил на това място, затова се спрял изплашен и си рекъл:

„Да бях заклал поне две пилета за султана и да ги бях препържил в краве масло!“

И тъкмо се канел да се върне, за да заколи двете ярки и да нахрани с тях султана, Маруф го забелязал и му извикал да се

приблужи; в същото време той заповядал на наемниците:

— Доведете го тук!

Те го довели, както държал паницата с лещата в ръце, и го оставили пред Маруф. Той му рекъл:

— Какво е това?

Селянинът отвърнал:

— Това е обедът за тебе и зоб за коня ти. Не ми се сърди; не знаех, че султанът щял да идва! Ако бих знаел, щях да заколя за него две млади ярки и да го посрещна с хубав обяд.

Тогава Маруф рекъл:

— Султанът не е дошъл. Аз съм неговият зет, но се бях скарал със султана. Затова той е изпратил наемниците си да ме настигнат и те ме сдобриха с него; и ето аз отново ще се върна в столицата. Но тъй като ти си приготвил това ядене за мен, без да ме знаеш кой съм, аз на драго сърце го приемам, макар да е само леща, и ще изям твоята гозба.

После той му заповядал да постави паницата посред масата и ял от лещата, докато се заситил, а селянинът си напълнил търбуха със скъпите ястия. После Маруф си измил ръцете и разрешил на наемниците да се нахранят; те веднага се нахвърлили върху остатъка от богатия обед и се нахранили. След като паницата от лещата била изпразнена, Маруф я напълнил със злато и рекъл на селянина:

— Отнеси я в своя дом и ела после при мен в града; там ще те посрещна с почести!

Селянинът взел пълната със злато паница, подкарал добичетата и си отишъл в селото, като едва не се смятал сам за зет на царя. А Маруф прекарал една чудесна нощ сред радости и удоволствия. Довели му девойки от годениците на съкровището^[9], които свирели на всякакви инструменти и танцували пред него, и той прекарал цялата нощ тъй, че тя наистина нямало защо да се брои към земния живот.

И когато настанало утрото, преди още той да се опомни, пред него се появил огромен облак прах и се издигнал във въздуха, и се разсеял. А под него се открили магарета, натоварени с големи товари, седемстотин на брой, отрупани с платове и заобиколени от мулетари, слуги и факлоносци. Абу ес-Саадат яздел най-отпред своята ослица, преоблечен като кervанджия, а пред него носели богато украсена носилка с четири ъглови украшения от блестящо червено злато,

украсено със скъпоценни камъни. Като се приближил до шатъра, той слязъл от гърба на ослицата, целунал земята и рекъл:

— Повелителю мой, поръката ти е изпълнена докрай, а вътре в носилката има скъпоценна одежда, каквато не се намира дори сред дрехите на царете. Облечи я, качи се в носилката и ни заповядай каквото желаеш!

Маруф отвърнал:

— О, Абу ес-Саадат, сега ще напиша едно писмо, което ти ще отнесеш в град Ихтиян ел-Хотан^[10]; иди там при моя тъст, царя, но се яви при него непременно облечен като обикновен пратеник.

— Слушам! И се подчинявам! — отвърнал духът.

После Маруф написал писмото и го запечатал. Абу ес-Саадат го взел и изчезнал с него и се явил при царя; заварил го, когато царят тъкмо говорел:

— О, везире, голяма грижа ми е легнала на сърцето за моя зет и аз се страхувам, че бедуините може да го убият. О, да знаех само накъде е тръгнал той със своя кон, за да го последвам с войската си! Да ми беше обадил, преди да тръгне!

Везирът отвърнал:

— Нека аллах бъде милостив към безгрижието, което ти проявяваш! Кълна се в главата ти, този човек е разбрал, че ние храним подозрение към него, и тъй като се е страхувал, че ще го разобличим, е избягал. Той е само един лъжец и измамник!

В същия миг пратеникът влязъл при царя, целунал пода пред него и му пожелал дълъг живот и вечна слава и щастие. Царят го попитал:

— Кой си ти? И за какво си дошъл?

— Аз съм пратеник — отвърнал той, — твойт зет ме изпраща при тебе; той пристига със своя керван и ме проводи напред да ти донеса това писмо; ето го.

Царят поел писмото и го прочел и ето какво било написано в него:

„Много поздрави най-напред на нашия тъст, прославения цар! Знай, че аз пристигам с моя керван; затова пригответи се и ме посрещни със своите войски!“

Тогава царят възкликнал:

— Нека аллах почерни лицето ти, о, везире! Колко пъти досега ти се мъчеше да почерниш честта на моя зет и да го направиш на крадец и измамник? А ето че той пристига със своя керван и ти не си за мен вече нищо друго освен един предател.

Тогава везирът навел ниско глава надолу, засрамен и засегнат, и казал:

— О, най-велики царю на нашето време, аз говорех така само защото керванът се забави толкова дълго и се страхувах, че всичките пари, които той раздаде, са вече загубени.

А царят отново извикал:

— Предателю, какво представлява моето богатство? А щом керванът пристигне, той ще възстанови всичко богато и пребогато.

После царят заповядал да украсят града, а сам той отишъл при дъщеря си и ѝ казал:

— Нося ти радостна новина! Твоят съпруг скоро ще пристигне с кервана; изпратил ми е писмо, с което ми съобщава това, и аз тръгвам да го посрещна.

Принцесата се учудила на този обрат на нещата и си рекла:

„Виж ти каква странна работа! Дали той не е искал да се подиграе с мене, за да се поразвесели, или може би е мислил да ме постави пред изпитание, като ми каза, че е беден? Слава на аллаха, задето не изневерих на дълга си пред него!“

Но нека сега наново оставим Маруф и се върнем към търговеца Али от Кайро! Като видял, че хората започнали да украсяват града, той попитал коя е причината за това; отвърнали му:

— Пристига керванът на търговеца Маруф, царския зет!

— Аллах е най-велик — извикал Али, — що за беда е това? Той дойде при мен, защото беше избягал от жена си, и беше последен бедняк! Откъде изникна сега този керван? Може би царкинята е измислила нещо от страх, че ще го открият кой е, а царете са всесилни. Нека аллах всевишният го пази и не го остави да се посрами!

Всички останали търговци били много доволни и радостни, задето най-послед щели да си получат отново парите. Царят събрал войските си и потеглил с тях, а през това време Абу ес-Саадат се върнал при Маруф и му съобщил, че предал писмото. Тогава Маруф заповядал:

— Започвайте да товарите!

И когато всичката стока била натоварена на мулетата, той облякъл скъпоценната одежда, качил се в носилката и станал хиляда пъти по-величествен и по-прекрасен от самия цар.

Когато минали половината път, ето че насреща им се появил царят заедно със своите войски; като се срещнали, той видял своя зет, седнал в носилката, облечен в скъпата одежда, и се хвърлил към него, поздравил го и го благословил за завръщането му. Всички големци на царството също го поздравили и сега на всички станало ясно, че той през цялото време бил говорил истината и че нямало лъжа у него.

Така Маруф пристигнал в града с богатото шествие, от което на лъва дори би се пръснала жлъчката от завист; всички търговци се стекли да го посрещнат и целунали земята пред краката му.

А търговецът Али му рекъл:

— Ти ни изигра тази шега и тя завърши добре за тебе, шегобиецо! Но ти все пак заслужи добрия край, нека аллах всевишния те отрупа с още повече добрини!

А Маруф се разсмял. И щом влезли в двореца, той седнал на трона и възкликнал:

— Внесете товарите със злато в хазната на моя тъст, царя! А товарите с платовете донесете тук!

Слугите донесли товарите и започнали да ги разтоварват един след друг и да вадят стоките, докато раздиплили седемстотин бали. Той отделил от тях най-красивите платове и наредил:

— Отнесете тези платове на принцесата; нека тя ги раздаде на своите робини! Вземете също и тази пълна със скъпоценни камъни ракла и я внесете при нея; нека тя ги раздаде на робините и евнусите!

После раздал на търговците, на които дължал пари, платове заради дълга си, като всеки, който му бил заел хиляда динара, получил платове за две хиляди и повече динара. След това раздал подаръци на бедните и нуждаещите се, а царят гледал и не смееел да го спре; той дарявал непрекъснато, докато раздал платовете от седемстотинте товара. После се обърнал към войските и им раздал скъпоценни камъни, смарагди и хиацинти, а също така перли и корали и всякакви други скъпоценности, като загребвал скъпоценните камъни с пълни шепи, без да ги брои.

Чак тогава царят му рекъл:

— Синко, стига вече си раздавал подаръци; та от целия керван остана съвсем малко стока!

Маруф обаче отвърнал:

— Аз имам още много!

Но тъй като всички знаели, че той говори истината, никой вече не можел да го обвини в лъжа и хвалби. А той и не мислел колко и какво подарява, тъй като слугата на пръстена му носел всичко, каквото той пожелал. Тогава ковчежникът дошъл при царя и му казал:

— О, най-велики царю на нашето време, хазната е пълна догоре и не може повече да побере останалите товари с богатства. Къде да приберем златото и скъпоценните камъни, които останаха неприбрани?

Царят им показал друго помещение. А царската дъщеря, като видяла какво става в хазната, много се зарадвала и си казала възхитена:

„Да можех да знам откъде има той толкова големи богатства!“

Търговците също се зарадвали много на платовете, които получили, и всички го благославяли. Търговецът Али обаче си рекъл учуден:

— Колко ли много е трябвало да лъже и да хитрува, за да може да се сдобие с всички тези богатства! Ако ги е получил от принцесата, нямаше да ги раздаде на бедните. И колко са хубави думите, казани от незнаен мъдрец:

*Щом всевишният дарява,
за подбудите не питай!
Туй е за аллах забава,
ти смирено го почитай!*

Толкова за търговеца Али! А царят също така бил много учуден от онова, което вършел Маруф, от неговата щедрост и от великодушието, с което раздавал богатството си.

Накрая Маруф влязъл в чертога на своята съпруга и тя го посрещнала радостна и със сияеща усмивка и като му целунала ръка, рекла:

— Ти да ми се надсмееш ли искаше, или да ме изпиташ, когато ми каза, че си бил беден и си избягал от жена си? Но слава на аллаха, задето аз не измених на дълга си пред тебе! Ти си моят любим и никой

не ми е по-скъп от тебе, все едно дали си богат, или беден. И все пак много бих желала да ми кажеш какво си имал наум, като ми говори така?

Той отвърнал:

— Исках да те изпитам, за да видя дали любовта ти е истинска, или се дължи само на богатството и на жаждата за земни блага. Сега обаче за мен е ясно, че твоята любов е чиста; и тъй като ти храниш истинска любов към мене, бъди ми добре дошла от сърце; сега вече аз знам твоята стойност!

Като казал това, той се затворил сам в една стая и потъркал пръстена; Абу ес-Саадат се явил пред него и му рекъл:

— На твоите услуги! Искай, каквото желаеш!

Маруф отвърнал:

— Искам от теб една скъпоценна одежда за моята съпруга и скъпи накити, между които една огърлица с четиридесет неповторими скъпоценни камъни.

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал духът и му донесъл, каквото пожелал.

А Маруф взел одеждата и скъпоценностите, като преди това освободил слугата на пръстена, и отново отишъл при своята съпруга, сложил всичко пред нея и ѝ рекъл:

— Вземи ги и ги облечи; това е поздрав за завръщането ми при тебе!

Като видяла всичко, тя едва не обезумяла от радост; сред украшенията намерила и две златни гривни за краката, украсени със скъпоценни камъни — истинско чудо; освен това там имало още гривни и обици, и един колан, чиято стойност не можела да се заплати с никакви пари. Тя облякла скъпата одежда, сложила украшенията и рекла:

— Повелителю мой, аз ще прибера всичко това за тържествата и за празниците.

Той обаче отвърнал:

— Носи си ги винаги! Аз имам още много други такива.

Когато тя се нагиздила с всичко и робините ѝ я видели, много се зарадвали и всички му целунали ръка. А той отново ги оставил за малко и се заключил в отделна стая; потъркал пръстена и когато слугата дух се появил пред него, му рекъл:

— Донеси ми сто облекла заедно с украшенията!

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал духът и му донесъл сто скъпи одежди, във всяка от които били загърнати и накити.

Маруф ги взел и повикал робините; когато те дошли, той дал на всяка по една одежда. Те се облекли и заприличали всички на райски девици, а принцесата блестяла сред тях, както месецът блести сред звездите.

Една робиня се похвалила на царя и той побързал да дойде в покоите на дъщеря си. И когато видял, че тя и робините й заслепяват с богатствата си всеки влязъл, почудата му нямала край. Той изтичал навън, накарал да повикат везира и му рекъл:

— О, везире, случи се така и така. Какво ще кажеш ти сега?

— О, най-велики царю на нашето време — отвърнал той, — никой търговец не постъпва така; търговецът пази платовете години наред в складовете си и ги продава само когато те ще му донесат печалба. Как е възможно един търговец да проявява щедрост и разточителство като този човек? Възможно ли е един търговец да притежава такива богатства, такива скъпоценни камъни, каквито има съвсем малко дори в царските хазни? Как може един търговец да има цели товари от тях? Всичко това трябва да си има някаква особена причина; и ако ти искаш да послушаш съвета ми, аз ще ти разкрия каква истина се крие в него. Царят отвърнал:

— Ще се вслушам в съвета ти, о, везире.

А везирът продължил:

— Иди тогава при Маруф, бъди любезен с него и се разговорете двамата; тогава му кажи: „Драги зетко, решил съм да отида заедно с теб и с везира, без никой друг, в една градина, за да се повеселим заедно“. А когато отидем в градината, ще заповядаме да ни поднесат вина и аз ще го склоня да пие. Когато пийне вино, то ще му замъгли главата и той няма да бъде вече господар на мислите си; тогава ние ще го разпитаме за истината и той ще ни разкрие всичките си тайни, защото виното е истински предател и голям мъдрец е бил онзи, който е изпял стиховете:

След като го сладко пихме, виното надникна тихо

в тайни кътчета, но аз му повелих: не влизай там!

—

*Поуплаших се, че може да докара нещо лихо:
пред другарите по чаша тайната си да издам.*

И когато той ни разкаже истината, ние ще знаем какъв е той и ще можем да постъпим с него както искаме и желаем, защото аз се страхувам заради теб от последиците на неговите деяния. Възможно е той да се стреми към властта и да иска да спечели на своя страна войските ти чрез щедростта и разточителството си, за да те свали от престола и да заграби властта ти.

— Право говориш — отвърнал царят.

И като се сговорили и решили как ще постъпят, двамата се разделили, за да прекарат нощта.

На сутринта царят отишъл в заседателната зала и седнал на трона; неочаквано при него влезли съвсем объркани слугите и конярите му.

— Какво ви е смутило така? — попитал ги той, а те отвърнали:

— О, най-велики царю на нашето време, конярите бяха вчесали конете и бяха занесли зоб и за тях, и за магаретата, които докараха товарите, ала тази заран видяхме, че наемниците са откраднали конете и магаретата. Претърсихме конюшните и оборите, но не намерихме нито конете, нито магаретата. А когато влязохме в стаята на наемниците, и там не намерихме никого, и не можем да разберем как са могли да избягат.

Това много учудило царя, защото той си мислел, че духовете били истински коне и магарета и наемници, и не подозирал, че те били духове-пазачи на слугата на пръстена. Затова се скарал на своите хора:

— Проклетници, как са могли да ви избягат хиляда добичета и петстотин наемници, та и другите слуги, без нищо да забележите?

А те отговорили:

— Сами не знаем как сме могли да ги изпуснем да избягат.

Тогава царят казал:

— Вървете и когато господарят ви излезе от харема, съобщете му за всичко!

Така те си отишли и седнали да чакат объркани. И както седели така, ето че Маруф излязъл от харема и ги видял загрижени и смутени. Попитал ги:

— Какво има?

И те му разказали какво се било случило. Той обаче възкликнал:

— Че колко струват те, та сте се загрижили толкова? Вървете си и си гледайте работата!

После той седнал усмихнат и нито се ядосал, нито се загрижил за случилото се.

А царят погледнал везира в лицето и рекъл:

— Що за човек е този, за когото богатството няма никаква стойност? За всичко това сигурно има някаква причина!

Така двамата се поразговорили известно време и тогава царят рекъл:

— Драги зетко, намислил съм да отида заедно с теб и с моя везир в една градина, за да се поразвлечем там малко. Ти какво ще кажеш?

— На драго сърце! — отвърнал Маруф.

И тримата излезли и отишли в една градина, където имало всякакви плодни дървета, засадени две по две, навред бълбукали поточета, а дърветата растели високи и клонести и в листата им пеели всякакви птички. Влезли в една градинска беседка, където сърцата се освобождавали от всякаква грижа, и седнали да се поразговорят. Везирът започнал да разказва най-необикновени истории и ги забавлявал с весели разкази и приятни стихове, а Маруф слушал всичко и така дошло време за обяд. Тогава внесли в беседката отрупана с ястия трапеза и кана с вино. Като се нахранили и измили ръцете си, везирът напълнил бокала и го подал на царя, който го изпил. Тогава везирът напълнил втора и казал на Маруф:

— Вземи този бокал, пълен с напиток, що кара разума да се прекланя с уважение.

— Какво е това, о, везире? — попитал Маруф, а онзи отвърнал:

— Това е девица вече побеляла, запазила своята девственост цяла, що носи радост на сърцето, както за нея пее поетът:

*Газиха го чуждоземци и неверници с краката^[11],
Кой налива? Роб езичник — пълен месец в черен мрак,*

в чийто поглед дебне хитро изкусителният враг^[12].

И колко умен е бил оня, който е казал:

*Сякаш виното и тоз, който го в стакан поднася
на пиячите, във кръг наредили се край маса,
слънце утринно е в танц с объл лик, над който бди
месецът сред черен мрак със Близнаците звезди^[13].
Виното е с ален цвят, то е руйно, тънко, рядко,
из снага и през душа мигом се разлива сладко.*

И как добре го е казал поетът:

*Луната спеше нощем на мойта гръд блажено,
а слънцето бе скрито в небето на стакана.
Но огънят, на който персийните се кланят,
смирено от кърчага се кланяше на мене.*

А друг рекъл:

*То тече в снагата волно
кат лек в сърна на болни.*

А трети казал:

*Това не проумявам: лозарите измряха,
а сока на живота нам щедро завещаха.*

А още по-хубава е песента на Абу Нувас:

*Спри укорите! Те накрая будят гняв.
Лекувай ме с това, що поболява здрав —
с напитъка златист! Да, вино грижи гони
и камък кара чак да скача луд по склона.
Когато в тъмна нощ пристигне то в кърчага,
тъй огнено искри, че тъмнината бяга,
отива после при щастливците — в стакани,
като върховна цел на техните желания.
Поднася го мома, ала в момчешка дреха —
мъже с различен вкус осеня тъй с утеха.
И казва на един прочут учен в очите:
„Ти знаеш само част и част остава скрита“.*

Но най-добре от всички го е възпял Ибн ел-Мутас^[14]:

*В страната с две реки да пада дъжд безценен
и над Даир Абдун^[15], от дървеса засенян!
Отдавна аз бях там. Веднъж в съня се стреснах
пред птичия летеж наред набожни песни —
запели бяха в хор монасите, които
във черните раса ревяха гласовито.
Но някои от тях се мажат със червило,
въртят очи от сласт и ласкаво се хият.
Един такъв дойде във тъмното при мен,
обзет от страх голям, задъхан и смутен.
Наведох аз лице смирено отначало
и бързо го закрих със мойто наметало,
че пълната луна, безсрамна и коварна,
на мрачното небе сред облаци се мярна.
Ех, стана нещо... Аз да пазя тайна, мога —
ти лошо не мисли и не подпитвай много!*

Прекрасно го е казал и поетът:

*Аз най-богат съм на земята,
та ям и пия непрестанно.
Аз притежавам много злато
и го измервам все в стакани.*

И колко хубави са стиховете:

*Кълна се, втора химия, че няма —
каквото учат други, е измама!
Стаканче вино в мъката на ада
ще я превърне тутакси в наслада.*

И както е казал и друг:

*Тежат стакани празни на човека,
но пълни с вино — стават много леки;
сами се дигат сякаш и летят
като плътта, щом в шемет е умът.*

А ето и този:

*Висша почит на стакана и на виното червено,
техните права са с право вечно неограничени.
Щом очи склопя навеки, до лоза ме погребете —
сокът ѝ да оросява моите останки клетки.
Но недейте ме загробва в сухия пустинен пясък —
тъй го мразя, че не бих го и в смъртта дори понасял!*

Така продължил той да го изкушава да пие, като му хвалил виното, което било превъзходно; разказвал му всички познати стихове и приятни истории, докато Маруф се съгласил да отпие малко от

бокала, а накрая вече мислел, че няма нищо по-хубаво от това питие. А везирът току му пълнел чашата, Маруф пиел и бил весел и доволен, докато умът му се помътил и той не можел да направи вече разлика кое е право и кое не е. А везирът, като забелязал, че царският зет е вече пиян и дори е прехвърлил мярката, му рекъл:

— О, търговецо Маруф, заклевам те в името на аллаха, аз съм много учуден откъде си се сдобил с тези скъпоценни камъни, каквито няма дори и сред богатствата на персийските царе. През целия си живот ние не сме виждали търговец, който да притежава такива богатства като тебе, нито пък сме виждали по-щедър човек от тебе; твоето държане е позволено на цар, но не и на търговец. Заклевам те в името на аллаха, кажи ми на какво се дължи всичко това, за да мога да разбера какъв е истинският ти произход и кой е твоят род!

И той продължил да настоява и да го ласкае, докато Маруф, който нямал вече власт над себе си, рекъл:

— Аз не съм нито търговец, нито някакъв цар — и му разказал своята история от начало докрай.

Тогава везирът го помоли:

— В името на аллаха, повелителю мой Маруф, покажи ми този пръстен, за да видим и ние какво представлява той!

Пияният Маруф свалил пръстена от ръката си рекъл:

— Вземете го и го разгледайте.

Везирът веднага грабнал пръстена, започнал да го върти насам и натам и рекъл:

— Ще се появи ли и пред мен слугата, ако аз потъркам пръстена?

— Разбира се — отвърнал Маруф, — потъркай го и духът веднага ще се появи и можеш да го видиш!

Тогава везирът потъркал пръстена и неочаквано се разнесъл глас:

— На твоите услуги, господарю! Поискай и ще ти се даде! Град ли искаш да разрушиш, или да построиш нов, или да убиеш някой цар? Каквото и да пожелаеш, аз ще го изпълня за тебе, без да ти противореча.

А везирът посочил Маруф и рекъл на духа:

— Издигни този нещастник в небесата и го захвърли в най-далечната пустиня, там, където няма да намери нито за ядене, нито за пиене, та да загине от глад и да умре от най-жалка смърт, без никой да узнае за него!

Духът грабнал Маруф и се понесъл заедно с него между небето и земята, а Маруф, като видял това, разбрал каква опасност го грози и че приближава смъртта му, и викнал през сълзи:

— О, Абу ес-Саадат, къде смяташ да ме отнесеш?

Духът отговорил:

— Ще те хвърля в пустинната четвъртина^[16], о, лекомислен глупако! Има ли човек, който да притежава подобен талисман и сам да го даде на хората да го видят? Ти си заслужи онова, което те сполетя, и ако аз не се страхувах от аллаха, бих те хвърлил от хиляда сажена височина, та преди още да достигнеш до земята, ветровете да те разнесат на късове по всички посоки.

Маруф мълчал и не казал нито дума повече, докато стигнали пустинната четвъртина; там духът го хвърлил и се върнал обратно, като го оставил сам в безбрежната пустиня...

Тогава Шехеразада забелязала, че навън се развиделява, и прекъснала разказа си по средата. А когато настъпила деветстотин деветдесет и деветата нощ, тя продължила:

— Разказвали са ми, о, щастливи царю, че духът слуга взел Маруф, хвърлил го в пустинната четвъртина и се върнал обратно, а него оставил там самичък.

Да оставим сега Маруф и да се върнем отново при везира! Щом станал собственик на пръстена, той рекъл на царя:

— Е, какво ще кажеш сега? Казах ли ти аз, че този човек е лъжец и измамник? Ала ти не искаше да ми вярваш?

— Прав си везире, мой — отвърнал царят, — нека аллах да те дари с добро здраве! Дай сега на мене пръстена, за да го разгледам и аз.

Везирът го погледнал ядно, заплюл го в лицето и извикал:

— О, глупако! Как ще ти го дам и ще остана твой слуга, след като станах твой господар? Не, аз няма дори да те оставя да живееш повече! — После той потъркал пръстена и едва-що духът се появил, му заповядал: — Вземи този нахалник и го хвърли на същото място, където хвърли зет му, лъжеца!

Духът грабнал царя и отлетял с него. А царят го попитал:

— О, божа твар! Каква е моята вина?

Слугата на пръстена отвърнал:

— Аз не знам, моят господар ми заповяда така, и аз не мога да не изпълня заповедта на онзи, който стане собственик на магическия пръстен.

И той продължил да лети заедно с него и накрая го хвърлил на мястото, където лежал Маруф; после се извърнал и оставил и царя там. Царят чул Маруф да плаче и пристъпил към него, и му разказал какво се било случило. После двамата седнали на земята и започнали да оплакват участта, която ги била сполетяла, и никъде наоколо не се виждало нищо — нито за ядене, нито за пиене.

А сега да се върнем към везира! След като отстранил Маруф и царя, той излязъл от градината; сетне накарал да свикат цялата войска, поканил и първенците от Държавния съвет и им разказал какво направил с Маруф и с царя; съобщил им също така за пръстена и им казал:

— Ако не ме изберете за ваш султан, ще заповядам на слугата на пръстена да ви отнесе всички оттук и да ви захвърли в пустинната четвъртина, където ще измрете от глад и жажда!

Те отвърнали:

— Не ни причинявай мъки! Ние сме доволни ти да ни станеш султан и всички ще се подчиняваме на заповедите ти.

Така те се съгласили пряко волята си той да стане техен султан и той раздал на всички почетни одежди; после започнал да изисква от Абу ес-Саадат всичко, каквото му хрумнело, и духът веднага му го донасял. И когато седнал на трона и всички бойци му се заклели във вярност, той пратил да съобщят на дъщерята на царя:

— Пригответи се, аз ще дойда още тази нощ при теб, защото силно те желая!

Тогава тя заплакала от мъка по баща си и по своя съпруг и помолила пратеника да съобщи на везира:

— Изчакай, докато мине времето на вдовството ми^[17]; тогава можеш да сключиш брачен договор с мене и да дойдеш, както е редно и позволено!

Той обаче отново върнал пратеника при нея, за да й каже:

— Не признавам никакво вдовство и каквото и да било отлагане; нямам нужда да сключвам брачен договор, за мен не съществува никаква разлика между позволено и непозволено, аз настоявам и ще дойда тази вечер при теб.

Тогава тя заръчала на пратеника да му предаде:

— Тогава бъди добре дошъл! Нека стане така!

Ала това било само хитрост от нейна страна.

А везирът, щом получил отговора ѝ, много се зарадвал и му олекнало на душата, защото той бил обзет от гореща любов към принцесата.

След това той заповядал да поднесат богата гощавката на целия народ със следните думи:

— Яжте от тези ястия, това е сватбена гощавка, защото аз ще вървя тази вечер при принцесата!

Шейхът на исляма обаче рекъл:

— Не ти е разрешено да отидеш при нея, преди да изтече вдовството ѝ и преди да си сключил брачния договор с нея.

А везирът викнал:

— Аз не признавам никакво вдовство и никакво отлагане; затова не си хаби думите напразно!

Тогава шейхът на исляма млъкнал, изплашен от злобата на везира, ала казал на бойците:

— Той е неверник, за него няма ни вяра, ни закон!

И когато паднала нощта, везирът отишъл при принцесата и я заварил облечена в най-скъпите одежди и нагиздена с най-красивите украшения. Щом го видяла, тя го посрещнала усмихната и му рекла:

— Нека бъде благословена тази нощ! Ако беше убил баща ми и съпруга ми, щеше да бъде още по-добре за мен!

Той ѝ отвърнал:

— Аз сигурно ще ги убия.

Тогава тя го поканила да седне и започнала да се шегува с него и да му показва любовта си и както го галела и му се усмихвала пред лицето, той си загубил ума от радост. А тя го мамела със своите ласки само защото искала да се сдобие с пръстена и да превърне радостта му в мъка, която да се стовари върху собствената му глава; и тя вършела всичко това според указанието на онзи, който бил казал:

*Разбрал, че с меч не ще успея,
с лукавство този път опитам;
прибрах се с плячка и от нея*

ще дойдат сетнини честити.

А той, като усещал ласките ѝ и гледал усмивката ѝ, почувствувал, че в него се разгаря страстта и пожелал двамата да се съединят в любовна прегръдка. Ала когато се приближил към нея, тя се отдръпнала назад, заплакала и рекла:

— Повелителю мой, нима не виждаш този човек, който ни гледа? В името на аллаха, скрий ме от тези очи! Как можеш да се съединиш в любовна прегръдка с мен, след като той ни гледа?

Тогава везирът извикал разсърден:

— Къде е този човек?

А тя отвърнала:

— Ето го в камъка на пръстена ти! Той подава глава оттам и ни гледа!

Везирът повярвал, че слугата на пръстена ги гледа от камъка, та рекъл усмихнат:

— Не се плаши! Това е слугата на пръстена, който е мой слуга.

А тя отвърнала:

— Аз се страхувам от духове, свали този пръстен и го махни надалеч от мен!

Тогава той свалил пръстена от пръста си и го поставил върху възглавницата. Ала щом се приближил към нея, тя го ритнала силно с крак в стомаха, така че той политнал назад и паднал в несвяст. Тя бързо извикала прислужниците си и когато те притичали, им заповядала:

— Хванете го!

И щом четиридесетте робини го уловили, тя бързо грабнала пръстена от възглавницата и го потъркала. Абу ес-Саадат веднага се явил пред нея и рекъл:

— На твоите услуги, господарке!

Тя казала:

— Вдигни този неверник и го хвърли в затвора и го окови в тежки окови!

Духът го грабнал и като го хвърлил в най-тъмния затвор, се върнал и ѝ съобщил:

— Хвърлих го в затвора!

Тогава тя го попитала:

— Къде отнесе баща ми и съпруга ми?

А той отвърнал:

— Пуснах ги в пустинната четвъртина!

Тогава тя извикала:

— Заповядвам ти веднага да ги доведеш при мен!

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал той и отлетял. Летял бързо, докато стигнал до пустинната четвъртина.

Там се спуснал при двамата мъже и ги намерил да плачат и да оплакват взаимно мъката си. Духът им рекъл:

— Не се страхувайте! Спасението ви е близко. — После им разказал какво бил направил везирът и заключил с думите: — Така аз сам го хвърлих по нейна заповед в затвора и тогава тя ми заповяда да ви върна обратно.

Двамата мъже много се зарадвали на тази новина, а духът ги вдигнал и полетял с тях и не минало много време и той влязъл заедно с двамата мъже при принцесата. Тя се изправила и поздравила баща си и съпруга си; после ги поканила да седнат и заръчала да им донесат ястия и сладкиши и те прекарвали нощта там.

На другата заран тя облякла баща си в разкошна одежда, а също така и съпруга си и после рекла:

— Мили татко, седни отново на своя трон като цар, какъвто беше преди, и направи моя съпруг свой везир от дясната ти страна, а на стражите разкажи какво се случи! После заповядай да изведат везира от затвора и да го убият, след това нека го изгорят! Защото той е неверник и искаше да се радва на любовта ми, без да се ожени за мене, и така сам показва, че е неверник и че не се придържа към никаква вяра. И се отнасяй добре със своя зет, когото ще направиш везир от дясната си страна!

— Слушам и на драго сърце ще го изпълня, мила дъще — отвърнал ѝ той, — но дай ми пръстена или го дай на съпруга си!

Ала тя отвърнала:

— Той не трябва нито на тебе, нито на него. Нека пръстенът остане у мене, може би аз ще съумея да го опазя по-добре от вас двамата. Каквото пожелаете, искайте го от мен, и аз ще го изискам за вас от слугата на пръстена! Не се страхувайте от нищо лошо, докато

съм жива, а след смъртта ми направете с пръстена каквото вие сметнете за добре!

Баща ѝ рекъл:

— Това е най-доброто решение, мила щерко! — после отвел зет си и двамата влезли в заседателната зала.

А стражите били прекарвали цялата нощ много угрижени за принцесата и за онова, което везирът искал да ѝ стори, за да спечели любовта ѝ, без да сключи брак с нея, пък и за всичко лошо, което той бил направил на царя и неговия зет; те се страхували, че свещеният закон на исляма ще бъде опозорен, тъй като за всички вече било ясно, че везирът е неверник.

Затова те се били събрали в заседателната зала и започнали да сипят упреци върху шейха на исляма, като му говорели:

— Защо не му попречи да влезе при царкинята и да погазва закон и ред?

Тогава той им отвърнал:

— О, хора, този човек е неверник, ала той се е сдобил с пръстена, и ние всички — и аз, и вие, не можем да направим нищо срещу него. Аллах всевишният нека му плати за неговите постъпки, а сега мълчете, за да не ви убие всички!

И докато бойците стояли в заседателната зала, увлечени в този разговор, неочаквано царят влязъл при тях и заедно с него и зет му Маруф...

Тогава Шехеразада забелязала, че почва да се развиделява, и прекъснала разказа си по средата. А когато настъпила хилядната нощ, тя продължила:

— Разказвали са ми, о, щастливи царю, че бойците се били събрали много разгневени в заседателната зала и като разговаряли за везира и за злото, което той бил причинил на царя и на неговия зет, и на дъщеря му, неочаквано при тях влязъл царят, а заедно с него и зет му Маруф. Щом ги видели, бойците се зарадвали, станали на крака и целунали пода пред своя цар. Тогава той седнал на трона си и като им разказал какво се било случило, техните грижи се разнесли. После заповядал да украсят града и наредил да изведат везира от затвора; когато го довели пред бойците, всички започнали да го ругаят и хулят, и проклинат, докато стигнал до царския престол. И когато застанал пред царя, царят заповядал да го убият по най-позорен начин; след

като го убили, изгорили тялото му, така че той бил хвърлен опозорен в огъня на ада; и сякаш тъкмо, за него е казано:

*Вишният да не прости и на костите му даже,
ангелите на смъртта вечно да стоят на стража!*

После царят направил Маруф свой везир от дясната си страна и се случило така, че времето ги отрупало с радости и те живели сред щастие и доволство цели пет години.

А на шестата година царят умрял, тогава принцесата възцарила на султанския престол своя съпруг на мястото на баща си, пръстена обаче не му дала. През това време тя заченала от него и му родила едно момченце, чудно хубаво и красиво и съвършено детенце, което растяло под нежните грижи на дойките и гледачките си и така навършило пет години. И ето тогава смъртоносна болест налегнала майка му и тя повикала Маруф при себе си и му казала:

— Аз съм болна.

— Аллах да те пази, любима на сърцето ми! — отвърнал той, ала тя продължила:

— Аз може би ще умра, не е необходимо да ти заръчам да се грижиш за сина си, искам само да вземеш присърце молбата ми, да пазиш добре пръстена, защото се безпокоя за теб и за детето ни.

Тогава той й казал:

— Когато аллах пази, няма да му случи никаква беда.

Тя извадила пръстена от пръста си и му го подала. А на другия ден се представила пред милостивия и всемогъщ аллах, а цар Маруф продължил да ръководи царството.

И ето един ден се случило следното: той вече бил размахал кърпата за приключване на заседанието и бойците се разотишли по домовете си; тогава Маруф влязъл в покоите си и се разположил там, докато денят превалил и нощта обгърнала всичко със своя мрак. Тогава според обичая при него дошли сътрапезниците му, избрани помежду първенците на царството, и останали до полунощ, за да разговарят и се забавляват; и след като го помолили да им разреши да се оттеглят, той дал съгласието си и те се разотишли по домовете си. После влязла робинята, чието задължение било да приготвя ложето му, и оправила

възглавниците, свалила му дрехите и му облякла нощната дреха. Когато той легнал, тя започнала да му разтърква краката, докато го оборил сънят; тогава тя излязла тихичко, отишла в своята спалня и легнала да почива. Така сторила тя, а да видим сега какво се случило с цар Маруф!

Докато спял, съвсем неочаквано той усетил в леглото нещо до себе си, стреснал се и извикал:

— Нека аллах ме запази от проклетия дявол!

Когато обаче отворил очи, видял до себе си една жена, грозна и отвратителна, и я попитал:

— Коя си ти?

Тя отвърнала:

— Не се страхувай, аз съм твоята съпруга Фатима Плашилото.

Тогава той я погледнал в лицето и я познал по грозотата и дългите резци в устата ѝ. Попитал я:

— Откъде дойде при мен? Кой те доведе в тази страна?

Тя отвърнала:

— Че в коя страна се намираш ти?

— В град Ихтиян ел-Хотан. А ти кога напусна Кайро?

— Преди малко.

— Как е възможно това?

Тогава тя разказала:

— Знай, че когато се скарах с теб и се оплаках от тебе пред властниците, защото сатаната ме съветваше тайно да ти напакостя, пратениците на кадията тръгнаха да те търсят, ала не можах да те намерят; кадиите също разпитваха за тебе, но никъде не можах да те открият. И като минаха два дни, мен ме обзе разкаяние и аз разбрах, че вината беше моя, но от разкаяние полза няма. Седях така дни наред, плачейки, задето те бях загубила, докато привърших всичко, с което разполагах, и се видях принудена да тръгна да прося, за да мога да преживявам някак. Просех навсякъде — при богатите, които всички гледаха със завист, и при бедните, които всички презираха. Откакто ти ме напусна, изкарвах хляба си с просия и обсипвана с ругатни, и живеях в най-голяма несрета. Седях всяка нощ и плачех, задето те бях загубила и за всичко, което трябваше да преживея, след като ти ме напусна, за срама и униженията, за мъките и страданията.

Така тя му разказала какво била преживяла, а той я гледал, изпълнен с ужас, когато тя накрая рекла:

— Вчера през целия ден се скитах, просейки, ала никой не ми даде нищичко; всеки път, когато пристъпех към някого, за да си изпрося къшей хляб, той се нахвърляше върху мен и не ми даваше нищо. И когато настъпи нощта, нямаше какво да вечерям; гладът пареше в стомаха ми и всичко, което бях изтърпяла, ме потисна до отчаяние. И както седях разплакана, неочаквано пред мен се появи някакъв дух и ме попита: „Защо плачеш, жено?“ Отвърнах му: „Някога аз имах съпруг, който се грижеше за мене и изпълняваше желанията ми; сега той вече е загубен за мен и аз не го знам къде отиде, но откакто той ме изостави, аз преживях много беди“. Духът ме попита: „Как се нарича мъжът ти?“ — „Името му е Маруф“ — отвърнах аз, а той рече: „Аз го познавам. Знай, твоят мъж сега е султан в един град и ако ти искаш да те отнесе при него, аз ще го сторя на драго сърце.“ Тогава го помолих: „Смили се над мен и ме отнеси при него!“ И той начаса ме вдигна и се понесе заедно с мен между небето и земята, докато ме донесе в този дворец; тогава ми рече: „Влез в този чертог, там ще намериш мъжа си, заспал на своето ложе!“ Така аз влязох тук и те видях сред това великолепие. О, никога не можех да си помисля, че ти ще ме изоставиш, защото аз бях твоя жена! Ала хвала на аллаха, който отново ме събра с тебе!

А Маруф възразил:

— Та нима аз тебе те напуснах, или ти мене ме напусна? Освен това ти се оплакваше от кадия на кадия, а най-накрая беше отправила жалба срещу мене дори пред най-висшия съд и насъска Абу Табак от крепостта срещу ми; тогава вече се принудих да избягам.

След това той ѝ разказал за всичко, което бил преживял оттогава насетне, и как станал султан, и как се оженил за принцесата; казал ѝ също така, че жена му умряла, като му оставила един син, който бил седемгодишен. Тогава тя рекла:

— Каквото се е случило, е било предопределено от аллах всевишния; аз отдавна вече съм се разкаяла за всичко и затова имай милост към мене и не ме изоставяй, а ми разреши да ям при теб хляба си като подаяние!

И тя продължила да се показва пред него смирена и покорна, докато най-после сърцето му се смилило пред нея; тогава той ѝ рекъл:

— Откажи се най-после от своята лошавина и остани при мен; тук няма да ти се случи нищо лошо и те очакват само радости! Направиш ли обаче нещо лошо, аз ще те убия и няма за какво да се страхувам от никого. Не си мисли, че можеш да се оплачеш срещу мен пред най-висшия съд или че можеш да насъскаш Абу Табак от крепостта срещу мен, защото аз съм вече султан и народът се страхува от мене, докато аз се страхувам единствено от аллах всевишния. Аз имам един магически пръстен; потъркам ли го, пред мен се явява слугата на пръстена, наречен Абу ес-Саадат, и ми донася всичко, което му поискам. Ако искаш да се върнеш отново в своя град, ще ти дам толкова злато, че да ти стигне за цял живот, и веднага ще те върна в родината ти. Ако предпочиташ обаче да останеш при мене, ще накарам да освободят един дворец за тебе и да го облепят в твоя чест с най-скъпи коприни; ще ти дам също така двадесет робини, които да ти прислужват, и ще ти изпращам най-избрани ястия и скъпи дрехи, така че да заприличаш на царица и да можеш да водиш най-прекрасния живот, докато умреш или докато умра аз. Какво ще кажеш на това?

— Искам да остана при теб — отвърнала тя и му целунала ръка, като съжелявала за предишната си лошавина.

Тогава той определил един дворец само за нея, подарил ѝ робини и евнуси, и тя заживяла като царица. Младият принц ходел да я посещава, както посещавал и баща си; тя обаче го мразела, защото той не бил неин син, и когато момчето забелязало в погледа ѝ омраза и ненавист, започнало да я избягва и тя му станала противна.

А през това време Маруф се отдал на любов с хубави одалиски и престанал да мисли за своята съпруга Фатима Плашилото, защото тя вече била посивяла и остаряла, снагата ѝ се била разкривила, изобщо била вече една оплешивяла жена, по-грозна от змията, когато си сменя кожата, а и освен това на времето се била отнасяла непоносимо лошо с него. Поговорката много добре казва: „Лошото отношение прерязва корена на желанието и вселява омраза в сърцето“. Добре е казал и този:

*Спестявай на сърцата скръб и мъка,
че труден е обратът при разлъка.
Разлюбено сърце се не съвзема —
то пукнато стъкло е дълго време.*

Пък и Маруф не я бил приел при себе си заради похвалните й качества, а се отнасял с нея почитателно, защото иска да спечели благоволението на аллах всевишния...

Тук Диназада прекъснала сестра си Шехеразада със следните думи:

— Как омайват тези думи и обайват сърцето по-силно от любовен поглед! Колко прекрасни са тези чудни приказки със своите необикновени случки!

Шехеразада отвърнала:

— Какво представлява това в сравнение с онова, което ще ви разкажа през идната нощ, ако съм още жива и царят запази живота ми!

И когато се развиделило и утрото обгърнало света с блестящите си лъчи, царят се събудил радостен и спокоен, и любопитен да чуе края на приказката. Казал си:

„В името на аллаха, няма да я убивам, докато не чуя края на приказката!“

После той отишъл в заседателната зала и везирът му дошъл както винаги с кърпата за раздаване на правосъдие под мишница. И след като царят раздавал през целия ден правосъдие на народа, вечерта отишъл по обичая си в харема и влязъл при своята съпруга Шехеразада, дъщерята на везира.

А Шехеразада беше забелязала предната утрин, че вече се развиделява, и бе прекъснала разказа си по средата. И когато сега настъпила хиляда и първата нощ, последната нощ на тази книга, и когато царят влязъл в харема при своята съпруга Шехеразада, дъщерята на везира, сестра й Диназада й рекла:

— Разкажи ни докрай приказката за Маруф!

Шехеразада отвърнала:

— На драго сърце, ако царят разреши да разказвам.

Тогава царят й рекъл:

— Разрешавам ти да разказваш, защото нямам търпение да чуя края.

И тя продължила:

— Разказвали са ми, о, щастливи царю, че цар Маруф не се интересувал вече от своята жена, но я хранил, като се надявал да бъде възнаграден за това от аллах всевишния. Ала тя, като видяла, че той не търси прегръдките й и се забавлява с други, започнала да го мрази и

била овладяна от силна ревност, а сатаната ѝ пошушнал да му открадне пръстена и да го убие, и да стане царица на негово място. Затова една нощ тя станала, излязла от своя дворец и тръгнала към двореца, където живеел нейният съпруг цар Маруф.

Но случило се така, че по предопределение на съдбата и както било предначертано от аллаха, по това време Маруф си почивал при една от своите одалиски, чудно красива девойка, с хубаво лице и кръшен стан. Понеже бил боязлив, той винаги свалял пръстена от ръката си, когато отивал да си почине при някоя одалиска, от почит към свещените имена, които били изписани върху пръстена, и го поставял отново на ръката си едва след като се измие.

И ето сега жена му Фатима Плашилото излязла от своя дворец, тъй като била научила, че преди да отиде при някоя одалиска, той сваля пръстена от пръста си и го оставя върху възглавницата, докато се измие. Освен това имал обичай, след като се порадвал на одалиската, да ѝ нареди да си върви, защото се безпокоял за пръстена. А когато отивал в банята, той заключвал вратата на своите покои, докато се върнел оттам, и поставял отново пръстена на ръката си; сетне вече всеки можел спокойно да влиза в стаята му. Фатима знаела за всичко това и затуй именно се промъкнала през нощта, за да влезе в неговите покои, докато той спи дълбоко, та да му открадне пръстена, без той да я забележи. Докато тя се промъквала тайно, синът на царя случайно тъкмо бил отишъл в скритата стаичка, за да се облекчи в тъмното; той клечал, без да пали светлина, над дупката на мраморната плоча, като бил оставил вратата отворена. Когато Фатима излязла от своя дворец, той я видял, като бързала към двореца на баща му, и си рекъл:

„Защо ли излиза тази вещица от двореца си в тъмното? Защо я виждам да се промъква към двореца на баща ми? За това сигурно си има някаква тайна причина.“

Така той се промъкнал подир нея и я следвал, без тя да го види. Той винаги носел със себе си един къс дамаски меч и никога не влизал в заседателната зала на баща си, без да е препасал преди това меча си, който му бил много скъп. А баща му, щом го видел, препасан с меч, му се усмихвал и казвал:

— Слава на аллаха! Твоят меч наистина е прекрасен, сине мой. Ала ти още не си влизал в бой с него и не си отсичал ничия глава.

Тогава момчето му отговаряло:

— Сигурно ще ми се случи да отрежа с него някоя глава, която да заслужава да бъде отсечена.

Като чуел тези думи, царят винаги се разсмивал.

И ето, когато сега вървял подир жената на баща си, момчето извадило меч от ножницата и следвало старата, докато тя се вмъкнала в покоите на царя. Момчето се спряло на вратата, за да я наблюдава; видяло я как търси нещо, като си говорела:

— Къде ли може да е оставил пръстена?

Тогава то разбрало, че тя търси пръстена, и изчакало, докато го намерила и възкликнала:

— Ето го!

Тя грабнала пръстена и понечила да се измъкне оттам тайно, докато момчето стояло скрито зад вратата. И когато тя прекрачила прага, огледала пръстена и почнала да го върти в ръката си насам и натам и тъкмо искала да го потърка, той вдигнал ръката си с меч и я ударил по тила. Тя надала единствен вик и паднала мъртва на пода.

Маруф се събудил и видял жена си мъртва на пода, обляна цялата в кръв, а синът му стоял до нея с изваден меч в ръката.

— Какво означава това, сине мой? — попитал той, а момчето отвърнало:

— Татко, колко пъти досега си ми казвал: „Твоят меч е прекрасен, но ти още не си влизал в бой с него и не си отсичал ничия глава!“ А аз все съм ти казвал: „Сигурно ще ми се случи да отсека с него някоя глава, която заслужава да бъде отсечена“. И ето, виж сега, аз отсякох заради теб една глава, която наистина заслужаваше да бъде свалена от раменете.

И то разказало какво направила жената. Тогава Маруф започнал да търси пръстена, ала не могъл да го намери; и чак след като дълго оглеждал пръстите ѝ, видял, че тя ги била склусила, а пръстенът бил в шепата ѝ. Тогава той взел пръстена от ръката ѝ и казал на принца:

— Ти си мой достоен син, никой не може да оспори и да се съмнява в това. Нека аллах ти даде мир на този и на онзи свят, както ти ми донесе мир от тази зла жена! Тя сама се осъди на смърт чрез своите деяния; чудесно го е казал някой:

Когато на човека бог помага,

*във всички работи успех го чака.
Отвърне ли се бог, изпърво бяга
сполуката дори и от смелчака.*

После цар Маруф извикал слугите си; те се втурнали в стаята и той им разказал какво била направила жена му Фатима Плашилото. Заповядал им да вдигнат трупа и да го изнесат да остане до заранта навън. Те направили, каквото им заповядал. После той наредил на неколцина евнуси да подредят тялото, те я измили, загърнали я в саван, прочели ѝ надгробна молитва и я заровили. Така нейното идване от Кайро се оказало пътешествие към гроба. Чудесно е казал по този повод някой:

*Вървим по път, за нас предначертан всегда;
орисан ли е той, не можеш ти да спреш.
Ако във някой кът заплашва те беда,
тогава точно там без друго ще умреш.*

И колко хубаво е казал друг поет:

*За чужди край потеглил, добро да диря там,
какво ще ме пресрещне, аз никога не знам;
ще бъде ли Доброто, що чакам аз весден,
или ще бъде Злото, което чака мен.*

После цар Маруф наредил да доведат орача, който го бил нагостил по време на бягството му, и когато орачът дошъл, той го направил свой везир от дясната си страна и свой съветник. А като разбрал, че орачът има дъщеря с чудна красота и нежност и моминска почтеност, издигната и благородна, той се оженил за нея, а след известно време оженил и сина си. Така те дълго още водили най-щастлив живот сред радост и доволство, докато дошъл при тях онзи, който кара да замлъкнат всички радости и прекъсва връзките с

приятелите ни и който заповядва цъфтящи градове да изчезнат в бездната и синове и дъщери да не намерят повече родителите си. Слава на онзи, който никога не може да бъде покосен от смъртта и който държи в свои ръце ключовете за видимия и невидимия свят!

---

[1] „Баща на затвора“ — началникът на затвора. — Б.пр. ↑

[2] Градска порта в северозападната част на Кайро. ↑

[3] Навярно става дума за Хуталан ел-Хутал в Туркестан. — Б.пр.

↑

[4] На арабски Маруф означава доброта. — Б.пр. ↑

[5] Чума, която да измори заимодавателите му. ↑

[6] Човек, станал пословичен сред арабите заради своята алчност. — Б.пр. ↑

[7] Единствено тук се споменава името на принцесата — Б.пр. ↑

[8] Баща на блаженствата. — Б.пр. ↑

[9] Девойки духове, които пазят скрити съкровища. — Б.пр. ↑

[10] Тук на арабски градът е даден Ихтиян ел-Хитан. — Б.пр. ↑

[11] Изстискването на гроздето вършели немюсюлмани.

то в главите на араби дири след това отплата. ↑

[12] Виночерпецът обикновено е роб, а робите са деца на родители-езичници. ↑

[13] Танцуващото утринно слънце е виното в чашата, над която светят очите (съзвездие Близнаци) на виночерпеца (месецът сред черен мрак). ↑

[14] Поет-принц от рода на Абасидите, живял от 861 до 908 година. — Б.пр. ↑

[15] Манастир в Месопотамия. — Б.пр. ↑

[16] Пустинната четвъртина навярно означава празната четвъртина — голямата пустиня в средната част на Южна Арабия. — Б.пр. ↑

[17] Вдовството трае четири месеца и десет дни. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.